

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

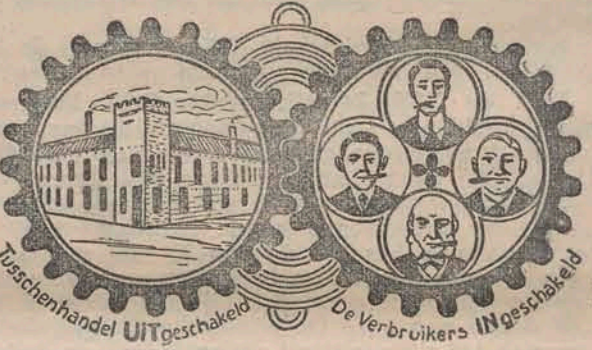
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familielieden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welk door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Noodlijgend Rusland. — Figuren uit onze Koloniale Historie. — Feuilleton. — Een merkwaardige voornaam. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Int. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 15 tot 22 Febr. 1922.

Inlichtingen verstrekt de Secretaris voornoemd, de heer D. Hudig, Scheepvaarthuis, Amsterdam. Gelden voor het Nansen-Comité worden in ontvangst genomen bij de Amsterdamsche Bank. Leest ook de rubriek „Van vreemde Koloniën en verre landen“ onder het opschrift: Waarom Prof. Dr. Fridtjof Nansen naar Nederland komt (Kol. Weekblad No. 7 van 16 dezer).

Voor de Suriname-film.
Mevr. v. d. M. v. S., Den Haag f 1.50

Figuren uit onze Koloniale Historie.

Noodlijgend Rusland.
Van den Secretaris van het Nederlandsch sub-Comité van het Hooge Commissariaat van Dr. Fridtjof Nansen (het Nansen Comité) werd door ons een schrijven ontvangen, dat langs dezen weg in wijderen kring gaarne bekend wordt gemaakt. In dat schrijven wordt medegedeeld, dat ten behoeve der noodlijdenden in gindsche streken reeds een bedrag van f 105.000 is bijeengebracht, dat een Nederlandsche trein met levensmiddelen naar het hongergebied is vertrokken, voorafgegaan door een schip met levensmiddelen en dat binnenkort een tweede scheepslading zal volgen. Er zijn dus al resultaten bereikt, maar waar hier miljoenen moeten worden geholpen, is het noodzakelijk, dat worde doorgewerkt; de actie mag niet verslappen. Zendt daarom uw bijdrage in, hoe gering ook, ze zal welkom zijn, doch groote giften zijn meer dan gewenscht.

JAN PIETERSZ. COEN.
Onder de figuren uit onze Koloniale Historie is die van Jan Pietersz. Coen zonder twijfel wel een der belangrijkste. Ook van Coen gaat, als van alle „grands hommes“, niet een verslappenden, maar versterkenden invloed uit. Ook zijn leven is bewijs voor de betekenis der individualiteit. En geen volk behoeft te vreezen van de kaart te worden gewischt, dat op individualiteit van die soort in zijne geschiedenis kan wijzen en dat nog — als het onze — in overvloed de stof bezit, waaruit mannen als Coen zijn voortgekomen. Het ligt evenwel in Nederland niet in den geest des tijds uitbundig te zijn over de geschiedenis van Nederland en de geschiedenis van Indië. De democratie der 16e en 17e eeuw toch is een gansch andere geweest, dan die der XXe eeuw. Desondanks kan het nuttig zijn, mannen als Coen te herdenken. Zijn leven is een deel van onze „grande histoire“, waarbij de tijdelijke nooden en wenschen van het individu verdwijnen en de betekenis van het volk op het wereldtooneel op den

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Kleeding naar maat

gedurende de maand Februari speciale goedkope aanbieding der nieuwe modellen van het a.s. voorjaar seizoen

Costumes naar maat . . fl. 98.-
Mantels naar maat . . fl. 69.-

Lampe
Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 *hoek Heerengracht* - **Amsterdam**

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
SERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd.

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden
Door onze veeljarige practijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen
Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.
**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag
Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.
GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW
Reclamecampagne.

voorgond dringt.
Dat er in die „grande histoire" bladzijden zijn,
die men liever omslaat, is bekend. Ook in het leven
van Coen komen die voor. Zijn roem zou verduis-
terd worden door onmenselijke wreedheid. Nous
ne disons pas: non.

Maar luisteren wij ook eens, naar wat een En-
gelschman over den grondlegger onzer macht en
beteekenis in Indië, tevens den geharnasten vijand
van Engeland, over Coen te zeggen heeft:

Coen stands out from among all men of Euro-
pean race in Asia of his day, a statesman of the
clearest vision, and an administrator of the firm-
est hand, half way between the Portuguese Al-
buquerque in the sixteenth century, and the French
Duplex or English Warren Hastings in the eigh-
teenth.

But he could not rise above the morals of his time,
and his strong personality during a double tenure
of office impressed the stamp of a cruel age on
the colonial system of his country. His crime, or
his misfortune, was that he stereotyped in Dutch-
India the disregard for human suffering which
brutalised Europe during the thirty years' war¹⁾.

Eene erkenning dus van Coen's beteekenis —
eene verontschuldiging van wat ons wreedheid toe-
schijnt.

Maar heeft inderdaad de XIXe en vooral de XXe
eeuw het recht als *censor morum* op te treden?

Wat de XIXe betreft, merkte Prof. Brugmans
eens terecht op — na eene opsomming der wreed-
heden in Kameroen en Afrika, in den Congo door
Duitschers, Franschen en Belgen bedreven:

„Waarlijk, wanneer men ziet hoe op den over-
„gang der negentiende op de twintigste eeuw de
„zoogenaamde beschaafde wereld nog vol is van
„geweld en onrecht, van barbarisme en wreedheid,
„dan wordt men geneigd billijker te denken over
„de daden van onze Oost-Indische Compagnie, die
„er zich ten minste nooit op heeft laten voorstaan,
„dat zij eene roeping zou hebben om in Indië be-
„schaving te brengen. Tegenover de barbaren van
„onzen tijd schijnen onze koloniale machthebbers
„wel ruwe en harde, maar toch eerlijke mannen".²⁾

Wat de 20e eeuw betreft, de bloedjaren, die wij

¹⁾ Sir William Hunter in „History of British India."
²⁾ De Oost-Indische Compagnie. Onze Eeuw, 1902. I. 525.

Feuilleton.

Op Stoomschepen vóór den grooten oorlog.
Door Dr. H. Breitenstein.

(Slot).

In Batavia, waar ik de passage tot Triest betaald
had, was mij medegedeeld, dat de „Africa" den
25en Maart om 6 uur n.m. Singapore zou verlaten.
Wat schrok ik dus, toen ik den 25sten om 7 uur
's morgens bij de washtafel staande, hoorde roe-
pen: „Dokter, de „Africa" is reeds onder stoom"!
Zoo gauw mogelijk was ik op dek en zag fei-
telijk dit schip langzaam Singapore verlaten! In-
tusschen was de „Rumphius" zoo dicht bij de kade,
dat ik den agent van de Oostenrijksche Lloyd mijn
verbazing hierover kon toeroepen. Maar ik werd
door hem gerustgesteld. De commandant van de
„Rumphius" had door signalen medegedeeld, dat
hij passagiers voor de „Africa" aan boord had.
De agent verzocht den loods de passagiers van den
„Rumphius" af te halen en op de „Africa" te bren-
gen. Hij deed dit, maar wilde niet op het lossen van
mijne kisten wachten. Daarmee nam ik geen geno-
gen. Daar echter op dit oogenblik mijn groote
reiskoffer uit de diepte van de „Rumphius" op 't
dek kwam, besloot hij ook op het lossen van de
overige kisten te wachten. Later hoorde ik, dat ook
in 't ongunstigste geval het ongeluk(?) niet groot
geweest zou zijn, d.w.z. als ik zonder koffers met
de „Africa" was meegegaan. Tusschen Singapore

beleefden, spreken ten opzichte van onze hoop-
staande moraliteit voor zich zelf.

Maar laat ons tot Coen terugkeeren.
Tegen het einde der 16e eeuw naderen Hollan-
sche schepen, met ruw en stoutmoedig scheep-
volk bemand, onder krachtige aanvoerders
„fabelachtig" Indië — Indië, dat reeds lang
heerschappij — en ook de geestelijke tyrannie der
Spanjaarden en vooral der Portugeezen kent.

In dat Indië — in dat Insulinde, naar Muller's
prachtig woord — zal ook voor de Hollan-
ders, voor de Geuzen plaats geëischt worden.

De Hollanders komen niet om een rijk te stie-
ten. Zij komen om handelsvoordeelen en winst.
Maar terwijl zij aan land stappen en hunne con-
currenten door geweldige slagen achteruit doe-
deinzen — treden zij in verbinding met eene Indi-
sche (in hoofdzaak Javaansche) beschaving, die
vele opzichten niet de mindere van de hunne is.

Onder hunne handen verrijst — tegen hunne be-
doeling, ja, tegen hun wensch, door de macht der
feiten, het Indisch Rijk, dat de begeerte en de
nijd van vriend en vijand heeft opgewekt.

En het is Coen, die daarvan de grondslagen heeft
gelegd. Coen behoorde niet tot de avonturiers. Hij
had een zeer degelijke opvoeding genoten, in Italië
een belangrijke rol als koopman gespeeld en had
een groote algemeene ontwikkeling, waarin talent
kennis ook een groote plaats innam.

Coen heeft begrepen, dat niet de Molukken, maar
Java het middelpunt van ons bezit moest worden.
Daarom verlegde hij den zetel van het bestuur
der V.O.C. naar het op de puinhoopen van Jacatra
gestichte Batavia.

Naam, herinnerend aan de legendaire afkomst
van het moederland. Ofschoon Coen de nieuwe
stad Nieuw Hoorn, naar zijne geboorteplaats, had
willen heeten.

Het is Coen, die voorschrijft, omdat hij voorziet
wat gebeuren zal. Het is Coen, die reeds als onbe-
kend directeur-generaal te Bantam, voor de toe-
komst de gedragslijn bepaalt, waarbij de Compagnie
groot is geworden.

Per experientie — zoo schrijft hij naar patria —
behoorde den Heeren wel bekend te wesen, dat in

en het schiereiland verkeerden booten, die passagiers
en goederen voor den spoorweg op Malacca
overbrengen, zoodat mijn goed in 24 uren op Pe-
nang had kunnen zijn, waar de „Africa" het dan
ontvangst had kunnen nemen. Evenwel wist ik
het ten zeerste te waardeeren, dat de „Africa" op
de reede van Singapore gestopt had en mij en mijn
kisten nog meenam. Veel onkosten voor de spoor-
en veel moeilijkheden bleven mij hierdoor gespaard.
Ook op de geheele reis was de tegemoetkoming
der officieren en matrozen op de „Africa" bij elke
gelegenheid een doorgewone zaak. Om maar een
voorbeeld te noemen, was het aan de matrozen ver-
boden, fooien aan te nemen; evenwel liet de bedien-
ing niets te wenschen over; alle bedienden, van
den jongsten kellner tot den „Ober", waren zeer
attent.

Een ander voorbeeld van een aardige tegemoet-
koming ondervond ik in 't jaar 1897 op de „Ernest
Simon" van de *Messageries Maritimes*. Bij het ete-
waren de Chineesche boys zeer royaal met het ijs-
doorlopend gingen ze van passagier tot passagier
om een nieuw stuk ijs in 't glas te doen. Tusschen
Colombo en Tjibutti dreigde het ijs op te raken.
De kapitein wist, dat ongeveer eene dagreis achter
Tjibutti een stoomboot van zijne maatschappij om-
tegenwoordt zoude komen; dit gebeurde ook. Hij gaf
het signaal om te stoppen en verzocht om het nood-
dige ijs. Vier uren lang werd hierdoor op twee
schepen de vaart stopgezet! Dit offer bracht de
commandant van de „Ernest Simon" om zijne gas-
ten het genot van een koelen drank niet te ont-
houden!

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
Reinkenstraat 16 DEN HAAG
Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

Firma B. SCHOEMAKER
Engelsche Kleermakerij
29 WESTEINDE DEN HAAG 19
Engelsche Stoffen

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838

te 's-HERTOGENBOSCH

Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

Indien de handel gedreven en gemainteneert moet worden onder beschuttinge ende faueur van U eygen wapenen; ende dat de wapenen gevoert moeten worden van de proffytten die met den handel sijn genietende. Invoege dat de handel sonder d'oorloge, noch d'oorloge sonder den handel, niet gemainteneert connen worden. *)

Ziedaar het programma — door Coen ontworpen en door Coen gehandhaafd, in de overtuiging, dat „er in Indië wat grootsch te doen was.” Terwijl zijn „Ende desespereert niet” getuigt van de vitale kracht, door hem, in oogenblikken van den hoogsten nood, ten toongespreid.

Dat Coen een nadenkenden en onbevooroordeelden geest bezat, blijkt uit het feit, dat hij — ter bevordering der kolonisatie, die hij een levensbelang voor de V.O.C. achtte, den vrijen binnenlandschen handel een plaats naast het monopolie der Compagnie willen inruimen.

(Later is hij van dat plan teruggekomen. Men veronderstelt onder aandrang van Bewindhebbers der V.O.C., die hem tusschen zijn eerste en tweede Gouverneur-generaalschap, daarover onder handen namen.)

Dat aandringen op kolonisatie bewijst, dat Coen meer was dan de „Opperkoopman” en de „vechtgeneraal” eener handels-compagnie.

Dat hij was uit het echte hout, waaruit Statenstichters gesneden worden. En aan hem heeft het niet gelegen, dat het rijk der V.O.C. in plaats van een machtige Nederlandsche volksplanting, nooit meer is geworden dan een ontzaglijk groot, streng geregeerd handelsterrein: corvéable et taillable à merci.

Forsch en van zelfbewuste energie, ruw en erbarmingloos als het oogenblik dat cische — kloek en oorspronkelijk van verstand, onverzettelijk, met de bekwaamheden van den regent van nature — zoo doet zich uit de historiebladen het beeld van den stichter van Batavia aan ons voor. Een echte zoon van het volk dat de Europeesche Historie een eeuw lang heeft beheerscht en de richting aangeeft.

*) Notulen van het verhandelde, 1623—1626. Onuitgegeven stukken bij De Jonge Opkomst V, 1—22.

Het leven op de „Ernest Simon” was als dat in een fashionable hotel. De luxe van de tafel wedijverde met die der toiletten van de dames en heeren. Toen reeds, d.w.z. in 1897, kwamen Fransche actrices, die geregeld iedere 5 jaren van Rangoon naar huis reisden, met hoeden van 40—60 c.M. in middellijn, welke misschien 10 c.M. hoog met bloemen, groenten en vruchten bedekt waren; de Hollandse dames drukten zich bescheiden in een hoekje; hunne hoeden waren nauwelijks 40 c.M. groot! Ook de bediening kon zeker niet beter verwacht worden. Zoals ik echter hoor, heeft deze maatschappij haren besten tijd gehad; het is niet meer mode op Java, juist met schepen van deze maatschappij te repatriëren.

In haar plaats trad de „Noordduitsche Lloyd”, zonder langer dan 15 jaren dezen voorrang te kunnen houden. Want op het toppunt van haar renommé begon „de zuinigheid de wijsheid te bedriegen”. Ze begon het ondergeschikte personeel slecht te betalen, zoodat deze gedwongen waren indirect aan de passagiers foaien te vragen en t.w. door aan deze hun leed mede te deelen, dat ze van het tractement niets konden overhouden. Wilde men dezen stillen wenk niet begrijpen, dan was de bediening slecht; nog slechter werd deze echter, als men zeer royale foaien gaf en dus toonde een melkkoe te kunnen worden. Zoo vertelde mij b.v. een bekende hotelier op Java, dat hij op zijn reis naar Indië successievelijk 300 mark aan foaien besteed had, zonder eene goede bediening te krijgen.

De passieve resistentie is het meest gebruikte wapen in den strijd om foaien; als men iets noo-

gegeven, waarin zij zich tot verdere ontwikkeling zou bewegen.

Het wapen van Batavia — het zwaard met den lauwer omkransd — zou ook het wapen van Coen hebben kunnen zijn. Want de brute kracht van het zwaard kan geen bestendigen roem verwerven zonder bestuurd te worden door het doordringend verstand, dat niet opgaat in materie alleen.

Want niets van beteekenis kan er worden volbracht zonder dat idealisme, waarvan ook Coen's arbeid en leven ten slotte de getuigenis draagt.

De grootheid van Nederland's Koloniale Historie berust daarom op en vindt haar begin in de grootheid van Jan Pietersz. Coen.

H. A. RITTER.

Een merkwaardige Voornaam.

Dezer dagen lazen wij in de nieuwsbladen het doodsbericht van Vrouwe Cornelia Govertha Elisa, Lucipara de Stuers, weduwe van Mr. E. H. 's Jacob, overleden in den leeftijd van 84 jaren te 's-Gravenhage.

De voornaam Lucipara trok in verband met het jaartal van geboorte reeds dadelijk onze aandacht en werd ons vermoeden, dat die naam op eenigerlei wijze in verband zou staan met de schipbreuk van het s.s. Willem I den 5en Mei 1837 op de Luciparariffen, bij nader onderzoek bevestigd.

De overledene, die ruim drie maanden na de schipbreuk geboren werd (te Amboina 19 Augustus 1837), is blijkbaar als eene dankbare gedachtenis aan de wonderbaarlijke redding door de ouders met den naam Lucipara begiftigd. Men weet, dat de Lucipara's een groep zijn van 4 koraaleilanden, samen op een groot rif in de Banda-zee gelegen (127° 37' O.L. en 5° 27' Z.Br.), hier en daar met boomte begroeid.

Over die schipbreuk moge een en ander hier volgen.

Het was den 26sten van grasmaand (April) 1837, dat met het stoomschip Willem I, gezagvoerder Lamleth, de nieuw benoemde Gouverneur der Molukken, Luit.-Kolonel François Vincent Henri Antoine Ridder de Stuers met zijn gezin, alsmede een aantal militairen, uit Soerabaja met bestem-

dig had en in de kajuit helde, kwam nooit een bediende; altijd „was de elektrische schel in wanorde”. Ik had b.v. behoefte na het middagdutje een glas ijswater te drinken; ik helde en dagenlang gelukte het mij niet dit gedaan te krijgen. Eindelijk deelde ik dit aan den „Ober” mede; de kellner kreeg geen woord van verwijt te hooren, wel het bevel, mij dagelijks om 4 uur een glas ijswater in de kajuit te brengen. Voor het overige bleef alles hetzelfde.

Het eten in de 2e klasse was — evenals op de schepen van de „Oostenrijksche Lloyd” — overeenkomstig met dat in een hotel van den 2en rang.

Wil thans de Noordduitsche Lloyd zijn oude renommé weer terugkrijgen, dan moet hij, evenals in 't begin van zijne Indische carrière, alle zorg aan het menu in de 2e klas besteden en de jacht op foaien bij het ondergeschikt personeel onmogelijk maken.

De Hollandsche „Maatschappij Nederland” heeft terecht een goeden naam; zoover ik mij kan herinneren, bracht ze met haar schepen altijd de Hollandsche en Indische haute volé over. De patriër van Amsterdam en de Indische hooge ambtenaren gebruikten steeds de schepen van deze maatschappij voor hunne reizen van en naar Indië. In het jaar 1908 voer ik het laatst met een stoomer van deze maatschappij en ik kan met lof over het leven op dit schip spreken. Al had de tafel niet zoo'n groot menu als b.v. die op de „Ernest Simon”, zoo was het eten evenwel heerlijk klaar gemaakt; men was een welkomen gast bij een gullen gastheer, die slechts het beste aan zijn gast laat voorzetten.

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Dans-

Instituut

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
alsmede in
**Klassiek,
Plastiek
en Rhythmische
Gymnastiek.**

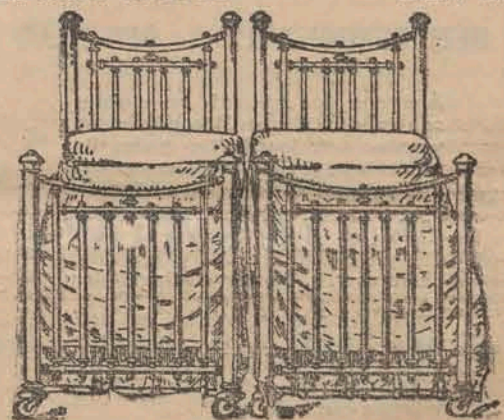
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GOENMARKT 34, over de Prinssestraat.

TELEFOON H. 2120

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN.

's-Gravenhage
Groningen Utrecht

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 183

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Seden aan.

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %/o gewaarborgd.**

HESSELS & MAKS

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

*1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat.*

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privat- en clubles-
sen medio October. Desgewenscht
worden ook lessen ten huize der
families gegeven. Aan onze academie
is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en arti-
stieke leiding Privat- en Club-
lessen in Rhythmische Gymnastiek
Klassieke en Karakter Dansen
worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II
van 11—1, van 2—4 en van 6½—7½ uur.
Prospectus op aanvraag.

DE GROOTSTE KEUZE **GRAMOPHONES** EN
PLATEN Merk **HIS MASTER'S VOICE**
bij **WILLEM SPRENGER.**
PASSAGE 46. Agent der Gramophone Comp. Ltd. DEN HAAG
STEEDS HET NIEUWSTE!! Tel: 3778. STEEDS HET BESTE!!

ming naar Amboina vertrok. Het aantal opvaren-
den bedroeg met vrouwen en kinderen 140. Bij
nieuwe maan in de duisternis en in een onstui-
migen nacht strandde het schip op het rif der Lu-
cipara's en moest den volgenden dag, wegens on-
mogelijkheid op het schip te blijven, dit worden
verlaten. Op een der plekken van het rif, die bij
springtij droog waren gebleven, werd nu tijdelijk
verblijf gekozen, waartoe levensmiddelen enz. van
het schip afgehaald werden. Gehoopt werd, dat
voorbij zeilende vaartuigen wellicht hulp zouden
kunnen geven, doch toen die hoop ijdel bleek, werd
zelf tot het nemen van maatregelen overgegaan,
door te trachten zich in verbinding te stellen met
de naastbij zijnde onder Europeesch bestuur staan-
de eilanden, waarvoor in aanmerking kwamen Am-
boina en Timor Delhi (Portugeesch).

Eene eerste poging faalde; de sloep onder den
1en stuurman Muller kon niet door de zware brand-
ing naar buiten komen. De tweede poging met een
sloep naar Timor Delhi had evenmin succes. Deze
sloep, onder Muller en den luitenant Rauws, werd
door zeeroovers prijsgemaakt en kwamen de opva-
renden eerst later tegen losprijs vrij. De derde po-
ging mocht gelukkig slagen. Onder stuurman Kas
vertrok een sloep den 24en Mei naar Amboina en
werd na 5 dagen en nachten de baai van Amboina
bereikt en hulp verkregen.

In welk een toestand de schipbreukelingen op
het rif intusschen verkeerden laat zich beter den-
ken dan beschrijven. Inzonderheid Mevrouw de
Stuers (dochter van generaal Hendrik Merkus de
Kock) met hare 4 kinderen en in de verwachting
van een vijfde, heeft die toestand getroffen, doch
door haar voorbeeld wist zij de stemming harer
lotgenooten hoog te houden en is zij haren echt-
genoot tot grooten steun geweest.

Den 7en Juni 1837 kwam eindelijk de redding
uit Amboina voor de Lucipara-schipbreukelingen
aan. De oorlogsbrik Nautilus onder luit. ter zee
Muller en het particuliere schip de Erich waren
daartoe uit Amboina onder zeil gegaan en mocht
genoemde bevelhebber de voldoening smaken de
schipbreukelingen in de dagen van 8—10 Juni 1837
na een verblijf van 5 weken op het rif veilig te
embarkeeren.

Na aankomst te Amboina nam de Stuers reeds

Met de „Koninklijke Pakketvaart Maatschappij”
wil ik mij wat meer bezig houden, omdat ze beter,
veel beter is, dan ik nu en dan op mijn reizen kreeg
te hooren. Op mijne laatste reis *) klaagde een mede-
passagier, dat hij naar de Molukken niet kon gaan,
die zoo beroemd waren door de prachtige natuur-
tafereelen. Men had hem verteld, dat de schepen
van deze maatschappij klein en slecht, het eten
ongenietbaar zou zijn, dat de kakkerlakken en mie-
ren het verblijf in de kajuiten onmogelijk maakten
en dat de communicatie met de verschillende havens
zoo slecht als mogelijk was. Ik was veront-
waardigd over dit onrechtvaardige vonnis. Ik heb
misschien 10 maal van de schepen van deze maatschappij
gebruik gemaakt en ik kan ten stelligste dit
afkeurende vonnis als kwaadwillige belasting ver-
klaren; ja nog meer. 4 maal heb ik de reis ge-
maakt op de „Rumphius” van deze maatschappij,
die met de grootste schepen in menig opzicht wed-
ijveren kan, al is ze veel kleiner. Elke passagier,
die op dezen stoomer de reis heeft gemaakt, is vol
lof voor dit schip. Op de laatste reis b.v. had ik
eene kajuit met 2 waschtafels, 2 vouwstoelen en
2 kleine kasten, die gesloten konden worden. De
kajuit was 2 M. breed en 3 M. lang, zoodat ik mij
gelijktijdig met mijne vrouw kon kleeden. Het eten
was goed klaar gemaakt en bood eene groote keuze.
Rooksalon en eetzaal waren mooi gemeubileerd.
De zindelijkheid en de dienstijver der kelniers vol-
deden aan de strengste eischen. Ook had toen al
het schip draadlooze telegraphie. Alle schepen van

*) N.B. in 't jaar 1912.

*) In het jaar 1912.

F. C. DE BRUYN

eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak” Thee,
f 1.00 per pond.

NEEMT PROEF.

Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

den volgenden dag, 14 Juni 1837, het gouvernement
over. Ter zake van zijn vastberadenheid, beleid en
voorbeeldig manmoedig gedrag bij en na de schip-
breuk werd hij door den Gouv.-Generaal de Eeren-
tot kolonel bevorderd. Later werd hem bij Kon. Be-
sluit van 10 Mei 1843 eene wijziging in zijn wapen-
schild toegestaan, n.l. het opnemen van een kanton-
met de afbeelding van Lucipara.

Zoals bekend, werd De Stuers later Luitenant-
Generaal, commandant van het Indische leger, al-
hoedanig hij 1 October 1858 aftrad en stierf hij al-
Adj.-Generaal des Konings 29 December 1881
's-Gravenhage.

„BOEATAN”.

INDISCHE TENTOONSTELLING.

Daartoe welwillend door de Directie van de
Maatschappij „Zeebad Scheveningen” in de gele-
genheid gesteld, zal „Boeatan” van 25 tot en met
28 Mei e.k. in de groote zaal van het Kurhaus eene
Indische Tentoonstelling organiseren.

Behalve, dat zij artikelen van Indische Kunst-
nijverheid en Huisvlijt exposeert, stelt zij zich
voor, ook de medewerking van Scheepvaart Maatschappijen
en ondernemingen van Handel, Industrie en Cultures in te
roepen, evenals van den Midstand, die zich met verkoop
van goederen voor of uit Indië bezighoudt.

Om hunne medewerking zal zooveel mogelijk
schriftelijk verzocht worden, doch kunnen zij, die
eene stand wenschen, daarvan mededeeling doen
aan den thesaurier, den Heer F. van Peski, van
Aerssenstraat 54, Den Haag.

Het tentoonstellen geschiedt kosteloos, maar
worden tegemoetkomingen in de kosten gaarne
ontvangst genomen.

„Boeatan” zal tevens voor de noodige attractie-
gedurende de tentoonstellingsdagen zorgen, o.a. door
het geven van een groot bal op Zaterdagavond den
27en Mei en bij mooi weder een concert van de Grenadiers
op den 28en op het terras van het Kurhaus.

deze maatschappij hebben Javaansche of Maleische
bedienden, die uit den aard van hun nationaal karakter
uitstekend hun dienst verrichten.

De geschiedenis van den vooruitgang van deze
maatschappij is bepaald het spiegelbeeld van de energie
en levenskracht der Nederlanders in Indië.

Voor 75 jaren bestond de „vloot” der „Indische
Stoomvaartmaatschappij” uit één stoomer, die geregeld
tusschen Batavia, Semarang en Soerabaya voer; in 't
jaar 1889 liquideerde deze maatschappij en ging over in
't bezit van de „Koninklijke Pakketvaartmaatschappij”.
In 1910, dus 21 jaar later had deze maatschappij: 53
passagierschepen voor 1366 passagiers 1e kl., 1000
passagiers 2e kl. en 4911 passagiers 3e kl., 15 vrachtschepen,
2 motorlichteren en 4 raderboten voor de vaart op de
rivieren. In 't jaar 1911 werden 644.000 passagiers
getransporteerd, 2.300.000 zeemijlen gevaren en 1.580.000
tonnen lading getransporteerd. Het getal der havens
steeg in de 75 jaren van het bestaan der „Indische
handelsvloot” van 3 op 278! Duizenden, neen honderd-
duizenden K.M². achtergrond, behoorende bij deze 278
havens, werden door de K.P.V.M. voor den wereldhandel
toegankelijk gemaakt en in den kringloop der beschaving
gebracht en honderdduizenden Inlanders kregen hierdoor
bij den landbouw en den handel een menschwaardig bestaan.

Verbetering.

Op blz. 4, 3de kolom, 1e alinea van het Koloniaal
Weekblad No. 7 bevat dit feuilleton eene zinstorende
drukfout: „de commandant bracht f per dag in rekening”.
— Dit moet zijn f 7.—

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Northcliffiana.

De *Loc.* — van 7 December — schrijft o.m.: Hooft men Northcliffe over het verschil tusschen de pers in het Oosten en de pers in het Westen, dan herkent men op slag den man, die in krantenzaken een weergaloos orientatievermogen vertoont. En bedenkt men, dat deze organisator een machtig deel van de Britsche pers commandeert, dan verstaat men het hoe zoo iemand, altijd en overal op zijn wenken bediend, nog alleen maar in volstrekte volzinnen spreekt.

Northcliffe is een zakenman en op deze Oosterse tournee op zeer speciale business uit. Er is in de „*Loc.*” aan den vooravond van zijn komst op Java, over zijn anti-Japanse politiek geschreven en het is uit de enkele uitlatingen tegenover *Aneta* duidelijk, dat hij in 't voorbijgaan ook in Ned. Indië iets van zijn Japanophobie trachtte te slijten. Maar de periode van nerveuse Japannersrees zijn wij in Indië gelukkig al lang voorbij. Wij willen, zonder tegenover welke natie ook, onze waakzaamheid te verliezen, geen haat kweken tegen een bepaalden nabuur en wenschen ook door geen Northcliffe-uitspraak ons de banale meening te zien opgedrongen, dat de Japanners ons in Indië niet anders dan spionnerende fotografen, barbieren en geisha's zenden en op den loer liggen om deze eilanden te bespringen.

En evenmin wenschen wij van lord Northcliffe te leeren hoe wij ons te gedragen hebben tegenover de Inlandsche bevolking. Zijn raadgeving, „*osjesweg geuit, doch voor verspreiding bestemd, maar toch vooral de bevolking dom te houden en maar zooveel mogelijk verstoken te laten van politieke rechten, is van hetzelfde gehalte. Bestreden behoort ze niet meer te worden. Alleen maar gesignd, o. a. geleerd. Het meest bekrompen Britsche conservatisme vindt men in zulke uitspraken terug. En voorts hebben wij te bedenken, dat lord Northcliffe, nog niet lang genoeg in Indië is geweest om zich dergelijke adviezen te mogen veroorloven aangenomen dan, dat er dingen waren, die ook Northcliffe zich niet zou mogen veroorloven. Overigens is lord Northcliffe stellig een onderhoudend man en het moet voor de Bataviasche pers belangwekkend genoeg zijn geweest om kennis te maken met een der machtigste dagbladredacteurs der aarde. *Verheugen wij er ons echter over, dat deze meeningmaker de Indische Pers niet in zijn krachtigen greep heeft. Hij zou zoowel ons buitenlandsche als in binnenlandsche politiek ons regeeringsbeleid precies den kant zoeken op te drijven dien het niet uit moet.**

Wat de „reactionnaire” Pers wil.

De hoofdredacteur van de „*N. Soer. Crt.*”, de heer van Ghert, zegt in een uitvoerig artikel kort en krachtig wat de „reactionnaire” Pers wil: Een zorgvuldig beheer van 's Lands gelden; het vermijden van onnodige uitgaven; beperking van de regeeringstaak; het zetten van de tering naar de nering; het bijbrengen van het besef aan alle Europeesche werknemers, dat de toestanden in Indië nog altijd tienmaal beter zijn dan elders; handhaving van den economischen vrede; samenwerking van alle Nederlandsche elementen, om straks sterk te staan tegenover de Inlandsche bevolking, die aan het opkomen is en die wij veel minder vredelievend veronderstellen dan de Regeering blijkbaar doet”. — ziet daar enkele programapunten, welke verdediging zij op zich genomen heeft.

Met deze woorden, — aldus de „*Javabode*” van 15 December, — welke door andere groote bladen als 't *Soer. Hbld.*, het *N. v. d. D.* en de *Java Bode* gedeeld worden, dienen alle mogelijke en onmogelijke bestrijders van die bladen wel rekening te houden. Daar zit geen „geld” achter en

geen „invloed” van anderen; daar komt geen „handigheid” bij te pas; alles hangt hiervan af: hoe men eerlijk en onbeschoemd die beginselen verdedigt. En als men ons dan vraagt: zijt gij tevreden over de stemming onder Uwe lezers, voor zoover deze tot uiting komt, dan kunnen wij daarop met een volmondig: „Ja” antwoorden. Want, wat er ook gebeure, men vergete nimmer, dat het publiek zich niet laat drijven in een bepaalde richting. Niet de kranten geven leiding, maar zij geven weer, zij spiegelen af, wat er in het hart van hun lezers omgaat.

Indië in den vreemde.

De *Times* heeft een extra bijvoegsel gepubliceerd uitsluitend handelende over Nederlandsch-Indië. In den regel zijn dergelijke speciale bijvoegsels een verzameling van op zichzelf lezenswaardige artikelen over land en volk, over de bestuursinrichting en het momenteele peil der maatschappelijke ontwikkeling. Aan Handel, Nijverheid en Cultures zal ook wel de noodige aandacht besteed zijn, wat van niet te onderschatten belang voor Indië is, schrijft de *Java Bode*.

De *Sum. Post* vindt het vanzelf sprekend, dat in onzen materialistischen tijd bij speciale publicaties als deze in de voornaamste plaats prijs wordt gesteld op de materiële voordeelen, welke het land in kwestie in zijn schoot bergt. Het blad vermoedt, dat er over het geestelijk leven in Ned.-Indië in het Indisch bijvoegsel van de *Times* weinig te vinden zal zijn.

Dit is logisch, betoogt de *J. B.* Het kapitaal moet opmerksaam gemaakt worden op de *possibilities*, welke Indië ontegenzeggelijk biedt. En dat er over het „geestelijk leven” weinig gezegd is, *tant mieux*. Het interesseert geen enkel Engelsch industrieel of handelsagent, welke „geestelijke stroomingen” in Ned.-Indië heerschen; hij zal zich slechts afvragen of hij zijn geld in Indië op voordeelige wijze kan beleggen.

Wat de *Times*-lezers belang inboezemt? Dit wordt door den hoofdredacteur van het *Bat. Hbld.* op de hem eigen striemende wijze verteld:

„Uit volkomen betrouwbare bron is aan mr. Thomas bekend, dat Duitschers, die het vroegere Duitsch Nieuw Guinea moesten ontruimen en daarvoor door de Australische regeering met millioenen geïndemneerd werden, er een oogenblik over hebben gedacht hun geld in de Ned.-Indische cultures te steken, maar van hun voornemen hebben afgezien, omdat naar het oordeel van hunne adviseurs van de *thans door onze regeering gevolgde financiële politiek weinig te hopen en veel te duchten zoude zijn.*

En in den Volksraad durven enkele regeerings-gemachtigden zoowaar beweren, dat groot-kapitaal zich door onze financiële politiek niet laat afschrikken! Laten wij, Hollanders, er voor zorgen, dat wij niet uit onze koloniën geblunderd worden door autoriteiten, die met een air van gezag hare op niets wezenlijks gegronde vermoedens durven uitspreken als onomslootelijke wezenlijkheden.

De bestrijders van het groot-kapitalisme beweren, dat het zondig is. Laten wij voor een oogenblik aannemen, dat het inderdaad zoo is. Maar die bestrijders moeten toegeven, dat het zondige groot-kapitalisme hier vooralsnog onmisbaar is!

Laten wij dan toch practisch zijn en een kwaad aanvaarden waarvoor voorloopig niets beters ter vervanging kan worden aangewezen. Een bijna bankroete staatshuishouding, een financiële *tja kalele* tegen het groot-kapitalisme te zien beginnen, doet ons denken aan..... Maar dit doet eigenlijk niets ter zake. Alleen willen wij nog maar zeggen, dat Indië het uitsluitend aan het zondige kapitalisme te danken heeft, dat het nog een ruim en eerlijk bestaan leidt.”

Daarmee alleen, vervolgt de *J. B.*, heeft de buitenlander rekening te houden. Aan het „geestelijke leven” laat hij zich niets gelegen liggen. En als we weten, wat dat geestelijke leven van de Inlandsche maatschappij ons gebracht heeft — Afdeling B en Toli Toli, om van de rest maar te

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem

Hoemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3498. Intero. Tel. 389. Tel. 289. Tel. 61.

Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

N.V. MEUBELFABRIEK

V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32

'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen 159

HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
— en NOORDEINDE 17a. —

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
125 ROUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

UITZENDING
Hollandsche en Indische Diners
N. OESIN.
 Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
 Soep, Croquetten, Aardappelen,
 Vleesch en Pudding.
 Indische Diners met rijst vanaf f 2.50
 Diners van zeven gerechten - 2.50
 Kip met acht gerechten - 3.50
 Kip met negen gerechten - 4.50
 Aanbevelend,
N. OESIN,
 BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON M. 5173.

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
 Centrale Verwarming
 Warm- en Koudwaterleiding
 Kegelbanen Tennisbanen
 Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” Luxe Auto's
 disponibel.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. M. 3874
 M. 3875
 Bijkantoor: DEN HELDER
 Hoofdgracht 37, Tel. 83

zwijgen..... — dan..... betreuren wij het niet,
 dat het Times-bijvoegsel daar over zwijgt.....!

Het a.m. tenaren vraagstuk.

Uit het desbetreffende artikel van dr. E. Moresco
 in de Indische Post citeeren wij: „Ten aanzien van
 het hoofdpunt: de uitzending van Nederlanders
 voor steeds talrijker ambtenaarsposten, heeft schrij-
 ver niet anders te doen dan zich aan te sluiten bij
 de van Javaansche zijde in den Volksraad geuite
 overtuiging: Nederland kan ze niet leveren, Indië
 kan ze niet betalen.

In Nederland maakt nog niemand bezwaar tegen
 de intensieve werving voor den Indischen dienst,
 evenmin als er een merkbare tegenzin bestaat tegen
 het beleggen van Nederlandsch kapitaal in Indi-
 sche leeningen of ondernemingen. Nog heeft de
 propaganda voor den Indischen dienst allerwege
 ruim baan. Maar anderzijds voelt geen Nederlander
 individueel de verplichting den Staat in Indië te
 gaan dienen.

Al zulke beschouwingen intusschen geven geen
 baat. Wel moet, waar men een speciaal Nederland-
 sche eigenschap meent te zien in het gebrek aan
 lust om in de koloniën te dienen, er op worden
 gewezen, dat Nederland ten deze allerminst ach-
 ter staat bij andere koloniale landen. Wanneer men
 daar de klacht niet zóó dringend hoort weerklinken
 als hier, dan ligt het voornamelijk daaraan,
 dat in andere koloniën naar evenredigheid minder
 Europeesch personeel gevraagd wordt dan in Ned-
 Indië. Zoo is het Europeesch bestuurskorps voor
 de zeven maal sterkere Britsch-Indische bevolking
 ongeveer even groot als voor de Ned.-Indische. In
 geen enkele kolonie ter wereld wordt een naar ver-
 houding even sterk korps Europeesche onderwijzers
 aangetroffen als bij ons. Wie deze cijfers nagaat,
 zal het verwijt, dat de Nederlandsche jongelui min-
 der belangstelling toonen voor den overzeeschen
 dienst dan hun tijdgenooten in andere landen, geen
 oogenblik volhouden.”

De N. Soer. Crt., het volledige artikel besprekend,
 teekent hierbij aan, dat het Indische Gouvernement
 topzwaar dreigt te worden door het teveel aan
 ambtenaren.

Uitbreiding der diverse diensten brengt aanstel-
 ling van vele nieuwe ambtenaren mede, en waar
 de inkomsten niet in gelijke mate stijgen als de
 hierdoor ontstane uitgaven, is het onvermijdelijk
 gevolg, dat men vastloopt. Het Gouvernement moet
 dus hoogst voorzichtig zijn en niet meer ambte-
 naren in dienst nemen dan het kan betalen. Het
 is aan den eenen kant een geluk, dat men niet twee
 maal zooveel ambtenaren in dienst heeft als er nu
 zijn, want dan hielden we naar een staatsbankroet!

De eenige uitkomst ligt in opleiding in Indië van
 de benoedigde krachten en daling van den levens-
 standaard. Opleiding in Indië zij regel, uitzending
 uit Nederland blijve uitzondering; als we zóóver
 zijn, dan hoopt Indië ook geen kans in het finan-
 cieele moeras te geraken.

Toestrooming van werkkrachten uit Nederland
 zal steeds noodig zijn, maar ze behoeven in Indië
 niet te komen met honderden en duizenden tegelijk,
 want waar deze werkkrachten slechts intellectue-
 len arbeid kunnen verrichten, of in leidende be-
 trekkingen kunnen optreden, moet het voor ieder-
 een duidelijk zijn, dat de markt in Indië heel spoed-
 dig overvoerd raakt. En leven in min of meer be-
 krompen omstandigheden (als dat dan toch moet)
 in het eigen land, valt gemakkelijker dan armoe
 lijden in een tropenland als Indië.

Men heeft de laatste jaren de „possibilitiees” van
 Indië, als arbeidsveld voor Europeanen, overschat
 en thans staan wij voor de moeilijkheid om de be-
 gane fout goed te maken; doch laat men dan be-
 ginnen met de pogingen in Nederland te staken om
 nog maar steeds meer werkkrachten naar Indië te
 lokken; dit staat vast: degenen, die er zijn en geen
 werk hebben, moeten in de eerste plaats geholpen
 worden, die gaan vóór!

Hotel de Bellevue
 Tel. Interc. H 447.
 137
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Eene Hollandsch-Indische school voor de
 onderafdeeling Manindjau (Westkust van Sumatra)
 In de „Oetoesan Melajoe” van 5 November
 behandelt de heer Dja Pariagocian, redacteur
 dat blad, meer in het bijzonder voor het Gouver-
 nement van Atjeh en Onderhoorigheden, van de
 uit dit onderwerp en wijst hij al dadelijk op
 bestaande feit, dat de onderafdeeling Manind-
 de uitgestrekte en sterkt bevolkte onderafdeel-
 van Sumatra's Westkust is.

En, terwijl zij tevens een der welvarendste
 ken van die Residentie mag worden genoemd,
 men er toch geen Hollandsch-Indische school
 welke aan de landskinderen de gelegenheid bij-
 zich plaatselijk intellectueel te ontwikkelen op
 wijze, zooals elders wél geschiedt.

Wel is waar zijn er enkele Inlandsche school-
 Hde klasse, doch deze zijn gering in aantal en
 ven, naar de meening van den schrijver, niet
 intellectueele ontwikkeling, welke hij voor de
 volking van Manindjau noodig acht en vraagt.

Van gebrek aan belangstelling van de zijde
 Regeering moet men niet spreken; zij stuurt
 op bezuiniging bij alle takken van dienst en
 kan in alle nieuwsbladen, ook in de Nederlan-
 sche, lezen, dat zij over geen voldoende en
 schikte leerkrachten beschikt.

Het is niet alleen thans, dat men de meer-
 gebreide intellectueele ontwikkeling vraagt;
 geschiedde reeds jaren lang en steeds leefde
 in de hoop, dat te eenigertijd wel een gunstige
 geeringsbeschikking zou volgen, doch het best
 maakte zich met beloften van de zaak af en dr-
 op het uitoefenen van geduld aan.

De gedane verzoeken bleven slechts verzoeken

**Bij de keuze van een beroep wijze men de Ned-
 landsche Jeugd, in het belang harer latere
 ming, op het omvangrijke verschil in de uitoef-
 van dat beroep, hier en ginds.**

en de eindbeslissing bleef uit, met het gevolg
 de toestand is gebleven zooals hij was.

Men kan natuurlijk niet steeds blijven wacht-
 en als men geen voedsel heeft, dan split men
 schors van de sagopalmen, en heeft men su-
 zegt de schrijver, of met andere woorden, men
 tracht zichzelf te helpen.

Wat men elders doet, kan de bevolking van
 nindjau ook en zij kan met hare handen evenveel
 een doel bereiken in den vorm van de oprichting
 van eene neutrale particuliere Hollandsch-Indische
 school, voor eigen rekening.

Men heeft dan geen Regeeringsbeschikking
 af te wachten.

Voor die oprichting roept de schrijver de
 in van de landschouffden en alle welgestelden in
 onderafdeeling, die, door hun steun, een goed
 kunnen bevorderen en het bewijs kunnen leveren
 dat Manindjau is een rijk, welvarend en gezo-
 land.

Dit opwekkend woord richt hij in de eer-
 plaats tot de heeren Hadji Abdoelkarin van Soeng-
 Batang, Hadji Hassan Basri van Manindjau, Ha-
 Mohamed Noer van Bajor en tot alle andere ge-
 telijken, die, als zij hunne schouders onder de
 willen zetten, haar zeker zal doen slagen.

Want in de onderafdeeling Manindjau is ge-
 gebrek aan geld, hout en arbeidskracht.

Alleen ontbreekt de leider, die de lieden bij-
 weet te roepen en de besprekingen weet te houden.

Gelukkig, zegt de schrijver, wonen ter hoofdplaat-
 Padang verscheidene zeer gegoede handelaren,
 van Manindjau afkomstig zijn en veel geld met
 handel hebben verdiend.

Ook kan men zulke personen ontmoeten
 Atjeh, ter Sumatra's Oostkust, in Benkoelen,
 panoeli, Palembang, Pontianak en elders, wier
 men met eere worden genoemd.

Dat zijn de lieden, die kunnen toonen, dat
 land van Manindjau werkelijk „mannen” levert
 zonder twijfel klinkenden steun willen geven

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMEN

Tel. 1187
Marnix **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS

Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43

Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.

Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

het belang van de oprichting van eene neutrale Hollandsche-Inlandsche school te Manindjau.

Wanneer de wil daartoe is, kan men met ver-
eenigde krachten bergen van mogelijke moeilijk-
heden verzetten.

Moge het jaar 1922 getuige zijn van de oprich-
ting der bedoelde school.

**Oprichtingsvergadering te Kendal van eene afdeling
voor vrouwen van de Sarikat Islam-Vereeniging.**

Den 8en November 1921 had eene openbare ver-
gadering plaats op het erf van het Sarikat Islam-
bureau in de kampong Pegoelon, van de afdee-
lingshoofdplaats Kendal, welke door ongeveer 800
personen werd bijgewoond.

De politie was vertegenwoordigd door den patih
wedono, den assistent-wedono van de hoofdplaats,
den mantri-politie, enz.

De vergadering, welke ten 10 uur voormiddags
geopend werd, had kameraad Mardjohan tot voor-
zitter, die in zijne rede, na de agenda te hebben
voorgelezen, wees op de moeilijke levensomstan-
digheden, waarin het volk in de dorpen verkeerde,
tengevolge van den druk van het bestuur in de
dessa.

Hij riep daarbij de hulp in van allen om de be-
weging te steunen in Kendal, welke ten doel had
ter plaatse eene afdeling voor vrouwen in het
leven te roepen, waarvoor de vrouwen des namid-
dags ten 2 ure waren opgeroepen en welke afdee-
ling kon bijdragen tot verbetering van den toe-
stand.

Het resultaat der vergadering, welke ten 1 ure
namiddags werd gesloten, was, dat het bestuur
der afdeling gemachtigd werd zich tot den Resi-
dent van Semarang te richten met het verzoek:

a. dat de bestaande pantjendienstregeling werd
ingetrokken;

b. dat de loerah's zich zouden houden aan het
trekken van inkomsten, zooals die in de Residents-
besluiten zijn vastgesteld.

Des namiddags had de samenkomst van de vrou-
wen plaats, die ten deele waren vergezeld van hare
rechtgenooten en kinderen.

De regeling der plaatsing van de ongeveer 600
aanwezige personen was behoorlijk, terwijl slechts
een geringe politiemacht tegenwoordig was.

Ten half 3 ure opende Moenasiah de samen-
komst, die in hare rede de noodzakelijkheid be-
toogde van samenwerking met de mannen en hen
op die wijze te steunen bij de vervulling van hunne
taak, welke zij op zich hebben genomen.

Overgaande tot eene verkiezing van een bestuur
der nieuwe afdeling, werd dit door de vergade-
ring als volgt samengesteld:

President, Moenasiah van Semarang; vice-presi-
dent, Soeminah, idem; secretaris, Marijah van Ka-
lwoengoe; penningmeester, H. Bakri (penning-
meester van de Sarikat Islam); commissarissen,
Soelija, Sampi Soendari en Rochanah van Kendal.

Nadat verschillende sprekers nog het woord had-
den gevoerd, ook om de leden op te wekken pro-
paganda te maken voor de nieuwe afdeling, werd
besloten elken Maandagmiddag ten 3 ure bijeen
te komen in het Sarikat Islam-bureau te Kendal en
dan met het Semarangsche bureau de propaganda
te bespreken.

Als leden der afdeling zouden worden aangeno-
men de vrouwen der leden en ongehuwde vrou-
wen boven den leeftijd van 35 jaren.

De aangenomen leden betalen f 0.30 contributie
plus f 0.25 vrijwillige bijdrage, of te samen f 0.55.
Ten half 5 ure werd de vergadering gesloten.

(Sinar Hindia 12 Nov. 1921.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De ontvoogding in Ned.-Indië.

I.

Het overdragen der verschillende bestuurs-
bevoegdheden aan de Inlandsche bestuursinstel-
lingen in Ned.-Indië, ging, zooals in de „Pernia-
gaan” van 15 November 1921 wordt gezegd, uit van

de gedachte, dat die gewichtige en ingrijpende be-
stuursmaatregel tot goede uitkomsten moest leiden.

Ingevoerd bij ordonnantie van 25 September 1918,
duurde het evenwel tot medio 1919, eer dat zekere
krachtige actie van uitvoering werd ingezet, ver-
moedelijk tengevolge van de omstandigheid, dat
het Europeesch bestuur er toch ook wel tegen op-
zag om zulke belangrijke bevoegdheden aan het In-
landsch element in handen te geven.

De ontvoogding is begonnen te Tjiandjoer, on-
der leiding van den Regent Raden Toemenggoeng
Ario Wiranata Koesoema, die eene Europeesche
opvoeding had genoten.

Hij deed dat zóódanig talentvol, dat men alge-
meen beweerde dat de proef was geslaagd, al was
het dan ook, dat natuurlijk niet alles in de vol-
maaktheid was.

Het gevolg was, dat door den Landvoogd een
besluit werd genomen, waarbij de plaatsen wer-
den aangewezen, waar de ontvoogding kon worden
ingevoerd en welke lijst sedert steeds werd uit-
gebreid.

De Regent van Ponorogo heeft in den Volksraad
hulde gebracht aan de Regeering voor dien maat-
regel en de verzekering gegeven, dat de ontvoogding
op die wijze uitgevoerd, spoedig gunstige uitkom-
sten zou opleveren.

In elke Residentie heeft men thans minstens één
Regentschap, waarin de ontvoogding wordt toege-
past, behalve in Cheribon, alwaar de maatregel in
zijn geheel wordt toegepast en in Soerabaya, waar
de nieuwe regeling alleen in Grissee en Kawongan
werkt.

In het geheel bestaat de ontvoogding op Java in
19 Regentschappen, n.l. Serang, Krawang, Tjiand-
joer, Cheribon, Indramajoe, Madjalengka, Koe-
ningan, Batavia, Japara, Biora, Grissee, Lamongan,
Bangkalan, Pasoeroean, Banjoewangi, Banjoemas,
Keboemen, Ponorogo en Berbek, terwijl in de be-
grooting voor het jaar 1922 op eene uitbreiding tot
30 Regentschappen is gerekend, volgens het voor-
stel van den Minister van Koloniën De Graaff.

Voor de vorming van de provincie West-Java
zijn thans Regentschapsraden onontbeerlijk en is
in verband daarmee het verzoek gedaan om het
aantal Regentschapsraden, waar de ontvoogding
kan worden ingevoerd, tot het hoogste op te voeren.

Te Tjiandjoer zal een Regentschapssecretaris
worden aangesteld, die den Regent in de uitoe-
fening van zijne functie ter zijde kan staan en die
den tegenwoordigen mantri-Kaboepaten, die slechts
eene geringe bezoldiging geniet, kan vervangen.

De organisatie van de districten en onderdis-
tricten zal zeker nog veel voeten in de aarde heb-
ben.

De Patih is de dagelijksche helper van den Re-
gent, doch hij laat reeds zoo langen tijd de behan-
deling van tal van zaken over aan de districts-
hoofden en zelfs aan de onderdistrictshoofden.

Daartegenover staat, dat, nu de telegraaf en de
telefoon in gebruik worden genomen, het aantal
dier Inlandsche functionarissen kan worden ver-
minderd.

De taak van den Patih moet dan eene contro-
leerende zijn over de aan hem ondergeschikte am-
btenaren.

De bevoegdheden, welke men ondershands kan
overdragen, zijn vele.

De minst omvangrijke zijn niet in het Staatsblad
opgenomen; zij zijn gunstig door het Inlandsche
element ontvangen, omdat de Inlandsche am-
btenaren blijde zijn dat tusschen hen en hun chef geen
Europeesch ambtenaar meer staat.

De bevoegdheden, welke wel in het Staatsblad
zijn opgenomen, zijn:

1. Verhuur van gronden door Inlanders aan In-
landers.
2. Ontginning van woeste gronden.
3. Benoeming en ontslag van politie-oppassers
en justitiedienaren.
4. Het verlenen van vergunning tot aankap en
uitvoer van hout.
5. Het opmaken van het kohier van den aanslag

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
en Warmwateraanleg.*

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant „Central”

In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot
5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & Co

Lunchroom - Tea-Concert

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG bij het Stadhuis

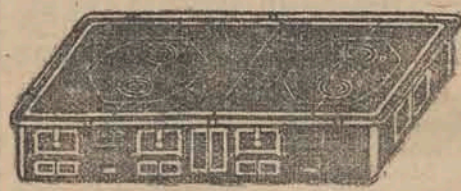
Zorg dat Uw zaak in alle opzichten
een goeden indruk maakt

Zij maakt geen goeden
indruk met slecht of 2de
klas drukwerk.
Eerste klas drukwerk
tegen concurreerenden
prijs levert U

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 DEN HAAG Tel. H. 474

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
Telefoon Lange Brugstr. 10
No. 72 **F. 't SAS**
Hofleverancier
beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen
vervaardigd.

Fa P. J. MEIJ & ZON Wassenaarsche-
straat 1, 3, 5,
Hofleveranciers

Fabriek van 144
FORNUIZEN

met toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Telef. Interc. 654

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm
water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne
Tea-room, uitkomend aan den Houttuin en op het
daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opggericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
 BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
 EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
 DORP, LISSE, PURMEREND
 IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal f 75.000.000.—
 Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	's-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant
 Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. BLIJSENB. Gzn. 211

in het hoofdgeld.

6. Het afnemen van den eed aan Inlandsche
 ambtenaren beneden den rang van „Patih”.

7. Het opleggen van geldboeten aan het lagere
 personeel van de algemeene politie, bestuursamb-
 tenaren, gevangenis (beneden den rang van
 onderdirecteur), oppassers, enz., enz.

Reeds in het jaar 1912 was het de meening der
 Regeering, dat bij het toenemen van intellectue-
 le ontwikkeling der Inlandsche ambtenaren,
 men hen, bij de uitoefening van hunne bestuurs-
 taak, niet moest binden aan Europeesche invloe-
 den, in den vorm van het plaatsen van Europeesche
 ambtenaren naast hen, waardoor door hen niet met
 opgewektheid zou worden gediend.

Ook wenschte men, dat aan de Inlandsche be-
 volking meer medezeggenschap in het bestuur
 zoude worden gegeven, waar het vaststond, dat die
 loop van zaken in de toekomst toch niet kon wor-
 den tegengehouden.

In het jaar 1913 was dit nog niet uitvoerbaar,
 doch thans, na 8 jaren, is men reeds heel wat ver-
 der en hebben tal van aangelegenheden zich reeds
 ten beste geschikt.

Vroeger wilde men het voorzitterschap van een
 Regentsraad opdragen aan een Europeesch ambe-
 naar, doch daarvan heeft men thans afgezien en
 heeft men de leiding daarvan opgedragen aan het
 Inlandsch element.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniale afdeling van de Jaarbeurs te Utrecht.

Evenals gedurende de afgelopen Jaarbeurs, zal tijdens
 de van 21 Februari tot 3 Maart te Utrecht te houden zesde
 Jaarbeurs een belangrijk deel van de eerste verdieping van
 het vaste gebouw ingenomen worden door een tentoonstel-
 ling van koloniale producten.

Deze tentoonstelling wordt weer georganiseerd door een
 aantal koloniale ondernemingen, met steunverleening van
 de zijde van het Ministerie van Koloniën en onder leiding
 van de Afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal
 Instituut te Amsterdam. Zij zal in vele opzichten afwijken
 van het op de vorige Jaarbeurs gebodene, zoodat ook voor
 hen, die reeds een bezoek aan de Koloniale Afdeling
 brachten, een hernieuwde kennismaking aanbevolen blijft.

Gedurende de Jaarbeurs zal de heer W. van der Worff,
 van de 4de Afdeling van het Ministerie van Koloniën,
 dagelijks van 11—12½ en van 1½—4 uur in een der aan de
 koloniale Afdeling verbonden spreekkamers zitting houden
 voor het verstrekken van algemeen commercieele inlichtin-
 gen betreffende Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.
 (Handelsberichten).

Handelsomzet van Ned.-Indië gedurende 1880 t/m 1919.

Teneinde de enorme toeneming in de handelsomzet van
 Ned.-Indië in den loop van 40 jaren eens duidelijk te doen
 uitkomen, geeft het Nr. van 16 Febr. van „Handelsberichten”
 een overzicht van de waarde van den in- en uitvoer van
 Java en Madoera en de Buitengewesten gedurende de jaren
 1880 t/m 1919 (in miljoenen guldens). We laten deze cijfers
 hier volgen; ter bekorting in 5-jaarlijksche tijdvakken.

Jaren.	Java en Madoera.	Buitengew.	Totaal.	Java en Madoera.	Buitengew.	Totaal.
1880	109	36	145	96	42	138
1885	85	34	119	127	42	169
1890	89	53	142	109	50	159
1895	98	47	145	152	50	202
1900	121	55	176	157	73	230
1905	132	64	196	184	108	292
1910	219	96	315	259	154	413
1915	260	112	372	433	325	758
1919	423	215	638	1.398	743	2.141

De West-Indische Gids.

In de Febr.-afl. vervolgt de oud-Gouverneur G. J. Staal
 zijne beschouwing over Suriname's behoeften. — De hr. Tj.
 Pyttersen geeft eveneens een vervolg op zijn artikelenreeks:
 De toekomst van verschillende cultures in Suriname. Schr.
 geeft thans raadgevingen betreffende de cultuur van maïs,
 welke z.i. belangrijk zou kunnen worden uitgebreid. — On-
 der het opschrift „Het Surinamevraagstuk” bespreekt de hr.
 B. J. Kluyvers de regeeringsopdracht aan den hr. Pyttersen,
 wiens studies over Suriname zeer de aandacht hebben ge-
 trokken.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 7. De radio-telegrafische verbinding Indië-

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.—

Reserven f 47.750.000.—

Oranjobank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.

Handelscredieten, Rekening-Courant,

Deposito's Incasso's,

Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

Holland. Voordracht van den hr. Mr. W. F. Einthoven in de
 Ned. afd. der N.-I. Maatschappij van Nijverheid en Land-
 bouw. — Handelsbeweging van suiker in de verschillende
 landen der wereld in het jaar 1921, door Dr. H. C. Prinsel
 Geerligts. — Het Gouvernement Celebes. Proeve eener mo-
 nographie. Deel I, door L. van Vuuren, besproken door Prof.
 Dr. L. Rutten. — Chillies (verschillende Capsicum-soorten).
 — Rubberplantersvereniging. — De uitvoerhandel van Cey-
 lon gedurende 1920. — Kultuurberichten. — Kleine mede-
 deelingen, zoodat de overige wekelijksche rubrieken. —
 Verder een opgave van recente literatuur over oliën, vetten
 en wassen, waaraan we de navolgende titels ontleenen:
 Safflowerolie. — Een oordeel over Ned.-Indische copra, cocos-
 olie en -koeken in Scandinavië geleverd. — Eenige nieuwe
 onderzoekingen over de katjang tanah. — Problemen bij
 de bereiding van copra en klapperolie.

De banteng (Bos Soendacus).

Naar aanleiding van een door Prof. Bakker gestelde vraag
 of het wild juist is dat de in het wild levende banteng al-
 leén nog op Java wordt aangetroffen en ook niet op het
 eiland Bali, zoodat verschillende schrijvers vermelden
 geeft in de Febr.-afl. van „Cultura” Dr. H. 't Hoen een
 toelichting, welke wij ons veroorloven geheel over te
 nemen, eerder omdat ook een gezaghebbende bron als de
 tweede druk van de Indische Encyclopaedie vermeldt, dat
 de banteng, behalve op Java, ook nog in het wild voorkomt
 op Borneo en Bali.

De banteng komt inderdaad alléén nog voor in de Zuid-
 delijke gedeelten der residenties Bantam, Preanger-Regent-
 schappen, Banjoemas, Kediri en Pasoeroean. Op het eiland
 Bali wordt hij niet aangetroffen. Het Balineesche rund,
 feitelijk de gedomesticeerde banteng, is vermoedelijk van
 Java op het eiland Bali gebracht door de Hindoes, nadat
 het door de Malaië-Polynesiërs „eeuwen vóór het begin
 onzer jaartelling daar ingevoerd” op de een of an-
 dere wijze is verdwenen, zoodat het woord rund (lemboe)
 er geruimen tijd zelfs niet meer bekend was.

Gedurende mijn verblijf op Sumatra van 1898—1901, welk
 eiland ik in 1911 van Zuid tot Noord heb doorgereisd, wer-
 den in de verschillende gewesten inlichtingen ingewonnen
 naar het al of niet voorkomen van den banteng, doch nergens
 werd het feit bevestigd.

Op het eiland Java was ik meermalen in de gelegenheid
 den banteng in kudden van 4 à 5 koeien met één stier te
 zien in de afdeeling Tjilatjap der residentie Banjoemas.
 Nimmer echter vernam ik er van dat door bekende jagers
 op groot wild ooit op Sumatra of elders buiten Java een
 banteng gezien is of geschoten.

Zoo leeft er op het kleine eilandje Mojo ten noorden van
 Soembawa een sedert 40 jaren geïmporteerd Balineesch
 rund, dat daar volkomen verwilderd is en zich volkomen
 gedraagt als de Bos Soendacus.

Hetzelfde geldt voor enkele streken van het eiland Borneo,
 waar destijds Balineesche runderen werden ingevoerd,
 waarvan er een gedeelte is verwilderd en sedert wordt aan-
 gezien voor den daar thuis behoorenden banteng.

Inwijding van irrigatiewerken.

In de Reflector van 14 Jan. vindt men een geïllustreerde
 beschrijving van de inwijding der dammen bij Klodran, Tjo-
 lomadhoe en Ngasem (Soerakarta). Het is een verblijvend
 teeken, dat Prins Prangwadono, hoofd van het Mangkoenaga-
 rasch grondgebied, ook thans weer getoond heeft hoe de
 welvaart van zijn volk hem zeer na aan het harte ligt.
 Hoewel de aanleg van irrigatiewerken bijzonder kostbaar
 is, is hij over dat bezwaar heengestapt en op 25 December
 (den dag waarop hij vijf jaar geleden tot zelfbestuurder
 van het Mangkoenagarasch rijk werd verheven), heeft de
 opening der verschillende dammen feestelijk plaats gehad.
 De kunstwerken zijn uitgevoerd door den hr. F. E. Wolff.

Javaansche danskunst.

De in de Febr.-afl. van Ned.-Indië Oud en Nieuw op-
 genomen verhandeling van den hr. Th. van Lelyveld over
 de Javaansche danskunst, is ook verschenen in afl. 4 van
 Mudato, het tijdschrift der vereeniging tot bestudering van
 de muziek-, de dans- en tooneelkunst van Oost- en West-
 Indië. Alleen zijn de illustraties vermeerderd met eenige
 teekeningen van Tyra Kleen: Balineesche muzikanten en
 danseressen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 29. Het landmeten en
 kaarteeren van cultuurondernemingen (vervolg), door Ph.
 van den Berg. — Het atjirren eener ontginning, door G. H.
 C. — Limoen-cultuur (vervolg), door J. E. — Boschvernie-
 ling en boschpolitiek op de Buitenbezittingen, door A. Th.
 renaar. — Berichten van de Afdeling Handelsmuseum van
 het Koloniaal Instituut. No. 6. Brikettering van afval, door
 Dr. E. C. J. Mohr (ontleend aan de Ind. Mercur). — Rege-
 waarnemingen op Sumatra's Oostkust, door De B. — Een
 en ander over rozenolie. — Klachten in verband met de

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

invoer van Javathoe in Australië. — Onbrandbare tabakschuren. — De Indische vruchtencultuur. — De vruchtboom en zijn wortels.

Dr. A. J. Ultée.

In bovengenoemd Nr. van het Alg. Landb. Weekbl. lezen we o.m.: De Directeur van het Besoekisch Proefstation te Djember, Dr. Ultée, heeft zijn betrekking neergelegd. Hij gaat over naar 's-Lands Plantentuin, waar hij opvolger wordt van Dr. Gorter, hoofd van het Phytochemisch Laboratorium.

Dr. Ultée, sedert de oprichting van het Besoekisch proefstation directeur van deze instelling, heeft het Proefstation uit een klein begin weten op te werken tot een prachtige instelling, die het vertrouwen der planters heeft weten te verwerven. De Besoeki-planters en ook het personeel van het Proefstation zien met leedwezen dezen sympathieken geleerde heengaan.

Verspreide geschriften van Prof. Kern.

Van de door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde uitgegeven verspreide geschriften van Prof. Dr. H. H. Kern, zal dezer dagen het tiende deel verschijnen ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Dit deel bevat het slot der publicaties van Prof. K. over het oud-Javaansch (nl. de legende van Kunjarakarma volgens het oudst bekende handschrift, benevens zang I—VI van het Ramayana). — Verder de volgende nieuw-Javaansche studies: Bijdrage ter verklaring van eenige uitdrukkingen in de wajangverhalen Palasara en Pandu; Javaansche mengelingen; eene Indische sage in Javaansch gewaad; de Javaansche letterkunde en de particuliere nijverheid; het Javaansch wajangstuk Irawan rabi; losse aantekeningen op het boek van den Kantjil; voorrede bij drie teksten van de wajang Poerwa. — Ten slotte het eerste gedeelte van Prof. Kern's Filippijnsche taalstudies.

Arbeidsraden in Ned.-Indië.

In het Nr. van 15 Febr. van „De Vrijheid” wijdt de hr. H. Ch. G. J. van der Mandere een korte beschouwing over dit onderwerp. De schr. is er geen voorstander van; eene verhandeling van den hr. J. J. Viehoff (controleur ter beschikking van den President der Arbeidscommissie) in „Koloniaal Studien” kan zijne overtuiging dat het Instituut der Arbeidsraden in Indië niet moet komen, slechts versterken.

De Indische Post.

De veelzijdige inhoud van No. 6 van dit nieuwe weekblad leent zich niet tot het geven van een overzicht, maar niettemin willen we op enkele bijdragen de aandacht vestigen, n.l. De verdediging van Nederlandsch-Indië, door A. T. H. Winter. — De lakon „Mintaraga”, door C. Deen. — Enkele eigenaardige Indische dieren en Albino's of „Kackerlakken”, door O. Tahoe. — Een interview met den voorzitter van den Volksraad, door P. Kloppers.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 46. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — De theecultuur ter Oostkust van Sumatra, door Johan Koning. — Hoe Bali Hindoesch werd en bleef, door C. Lekkerkerker (vervolg) (Op Bali was de bodem niet voor den Islam toebereid. — De Islam breidt zich in de 16e eeuw op Java uit naar het Westen en laat Bali met rust. — De Hollanders beletten in de eerste helft der 17e eeuw de uitbreiding van den Islam over Bali. — Sedert kon het Hindoeïsme zich op Bali rustig ontwikkelen). — Curaçao. — Jaaroverzicht 1921, door de Amigoe di Curaçao.

In zake de vlootwet.

Het ontwerp-Vlootwet (Bijl. Hand. St. Gen. 1921—'22, N.º. 320), geeft het Comité „Nieuw Indië” aanleiding een adres tot de Staten-Generaal te richten, waarin zijn bezwaren tegen dat ontwerp worden ontwikkeld. Die bezwaren samenvattend, is het Comité van oordeel:

1º. Dat de tijdsomstandigheden zoowel t. a. van de internationale verhoudingen als wat Indië's financiële positie betreft, het ongewenscht maken, dat het wetsontwerp wordt aangenomen.

2º. Dat ter handhaving van de neutraliteit in den Archipel met een maritieme macht kan worden volstaan, welke met aanmerkelijk geringer kosten is samen te stellen en te onderhouden, dan de in het ontwerp voorgestelde verdedigingsvloot.

3º. Dat het ontwerp te zware lasten legt op Indië, zoowel wat betreft de kosten van aanschaffing als de bedrijfskosten.

Generaal van der Heijden herdacht.

In het Nr. van 7 Januari der „Reflector” geeft „Glanor” onder den titel: „Uit de Indische geschiedenis” een overzicht van den levensloop van Karel van der Heijden, wiens naam onafscheidelijk verbonden is aan den langdurigen Atjeh-oorlog.

Het met groote waardeering geschreven artikel eindigt:

Het was in de eerste maand van het jaar 1900, dat de treurmare door geheel Nederland klonk, dat Karel van der Heijden niet meer tot de levenden behoorde en toen men zijn stoffelijk overschot naar de laatste rustplaats droeg op de begraafplaats Moscowa bij Arnhem aan den Apeldoornschen weg, togen uit alle oorden des rijks vrienden en vereerders naar zijne woning, om den held van Samalangan de laatste eer te bewijzen.

Het was een bijzonder koude Januari-maand en dien dag was het bar en bar koud en de sneeuw viel zoo dicht neer, dat haast geen kleeft het lichaam voldoende kon beschutten. Maar het kille weer hield niemand terug en bijna in elk Arnhemsch gezin bleef de koffietafel ledig, omdat alle stadsbewoners zich op straat hadden opgesteld, om den doode nog eenmaal te groeten en hulde te bewijzen.

De invaliden van Bronbeek hadden zich voor het gebouw opgesteld, om hun geliefden commandant, met wien zij zooveel aangename jaren hadden doorgebracht, aan wien zij zooveel te danken hadden, hun laatst saluut te brengen. Aandoenlijk was het die oude, tanige betraande gezichten dier ijzeren mannen te zien, die hun afgod beweenden.

Onder de tonen van Beethoven's doodenmarsch werd van der Heijden grafwaarts gedragen, de man die den krijg niet als doel beschouwde, maar als middel om rust en welvaart te brengen aan de volkeren van Indië.

Zeemansgids voor den Indischen Archipel.

Als uitgave van de afdeling Hydrographie van het Ministerie van Marine is (bij Mouton en Co. te 's-Gravenhage) een derde druk verschenen van deel VI van den „Zeemansgids voor den Oost-Indischen Archipel”. Men vindt er in behandeld de Sermata-, Tanimbar-, Kei- en Aroe-eilanden, de Molukken en ten slotte Ned. Nieuw-Guinea. Het lijvige boekwerk kan ook met vrucht geraadpleegd worden (dank zij het voortreffelijke register) door hen die iets wenschen te weten van de bevolking der eilanden en eilandjes, welke bij de beschrijving der vaarwaters, zeilaanwijzingen, enz., ter sprake komen.

Nederlandsch Zendingsbiao.

Febr. 1922. Dr. J. W. Gunning 1897—15 Januari 1922. (Herdenking 25 jaar directeur van het Zendinghuis en Secretaris Ned. Zendinggenootschap) (met portret). — Een bezoek aan het voormalige Duitsch Nieuw-Guinea (met ill.). — De Rijnsche Zending (overzicht betreffende het werk op Sumatra en Nias). — De kweekschool te Pendolo (Posso) door Dr. A. C. Kruyt.

Levensschets van Wahidin Soedirohoesoedo. 26 Mei 1917, door S. Suryaningrat. Met portret. (Serie Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs, uitgave van „Hadi Poes-taka”, den Haag).

Holland-America, door J. F. L. de Balbian Verster (Amsterdam, B. Houthakker). (Hierin op p. 42 vg. een stukje over St. Eustatius, met spotprent).

Vervolg van A. Schilling's artikel over boekerijen en lees-zalen in Nederlandsch-Indië (Febr. Nr. van Bibliotheek-leven).

Is het Animisme bestemd om te verdwijnen? door F. J. F. van Hasselt (slot). — School en Zending (vervolg). (De Banner, 13 Jan. 1922).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers 1922 No. 2 en 3. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers (Weltevreden, drukkerij Volkslectuur).

Nederlandsch-Indische handelsbelangen in Australië (eerste gedeelte eener uitvoerige beschouwing). (Korte Berichten voor Landbouw, Nijv. en Handel, 5 Jan. '22).

De bodem, bodembewerking, bodembegroeiing en onderhoudskosten. Lezing door J. R. Harmsen. (Publicaties Ned. Ind. Landbouw Syndicaat, 15 Jan. '22).

Verlag omtrent het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië over het jaar 1920. (Den Haag, 15 Febr. '22).

Piper methysticum in betel-chewing (with illustrations), by E. W. Pearson Chinnery (Man. A. monthly Record of Anthropological Science, Febr. '22).

Dansk Ekspedition til Kei-Oerne i det malayiske Archipelag (Geografisk Tidsskrift, 26. Bind, Hefte IV). (Mededeelingen over een Deensche expeditie naar de Kei-eilanden onder leiding van Dr. Th. Mortensen en Dr. H. Jensen).

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 18,979,250.-
Buitengewone Reserve - 22,860,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4½ pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

Crediet- en Effectenbank

„DIE HAGHE”

's-Gravenhage

„ Laan 9 ”

TEL. H. 892 en H. 3492

Alle Bankzaken

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 21A
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Ziekte-Verzekering

is de aangewezen Maatschappij

de

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

Commanditaire Bankvereniging
VISSER & Co.,
Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831
Verricht alle Bankzaken
Administratie van Vermogens
Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:-: Safe-Inrichting. :-:

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NERLING te Brussel) worden systematisch **schriftelijke lessen gegeven** (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan **INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN.** 48 Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Hadi-Poestaka

Boekhandel en Uitgevers-Mij.

Nobelstraat 20 - Den Haag

Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken

Mevr. Fruin—Mees, Geschiedenis van Java in 2 dln. met talrijke illustr., p. deel f 6.—.

H. F. Tillema, Kromo-blanda, 4 dln. met vele lichtdrukken (antiquarisch).

Emiel Hullebroeck, Een Noodkreet uit Indië (over den achteruitgang der Inlandsche Kunstnijverheid) à f 1.—.

Praeadvies voor het Java-Congres, over Muziek- en Geschiedenis-onderwijs f 1.50 en f 3.50.

Werken van Noto Soeroto, p. deeltje f 3.75.

Werken v. Rabindranath Tagore à f 1.75.

Pracht-plaatwerken over Bali, Java, China en Japan, per band f 8.—.

„Soembangsih”, gedenkboek Boedi Oetomo, een werk met talloze illustraties samengesteld uitsluitend door Indonesiërs, f 4.50.

Binnenkort verschijnt bij ons een rijk geïllustreerd boek over den Javaanschen Dans door Th. B. van Lelyveld.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Suriname.

Verschenen is het Voorloopig Verslag nopens het wetsontwerp tot vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1922.

Het is geen opwekkend werk telkenjare van dit staatsstuk een overzicht te geven, omdat men maar geen verbetering ziet in den toestand der kolonie.

Het verslag beslaat dit jaar 9½ kolom druks en bevat velerlei belangwekkende beschouwingen. Om te beginnen de jaarlijks terugkerende klacht over de late indiening van het wetsontwerp. Men had zoo gaarne de West-Indische begrootingen vóór Kerstmis afgedaan. Daarna een klacht over de beperking der overgelegde begrootingsstukken, een gevolg van het streven naar bezuiniging. Bestudeering der begrooting wordt daardoor zeer bemoeilijkt.

Bestuur der kolonie. Verscheidene leden brachten ook ditmaal de bestuursinrichting van Suriname ter sprake.

Den ongunstigen toestand, waarin de kolonie verkeert, achtten zij mede een gevolg van het bestaande, in menig opzicht gebrekkige bestuursstelsel, dat een gezonde politieke en economische ontwikkeling der kolonie ten zeerste belemmert.

Deze leden betreurden het, dat de Memorie van Toelichting omtrent dit gewichtige en reeds zoo lang aanhangige vraagstuk geen enkel perspectief opent. In verband met de aanhangige grondwetsherziening vroegen zij de aandacht der Regeering voor verschillende belangrijke verbeteringen, die huns inziens in het bestuur der kolonie behooren te worden aangebracht.

Aanbevolen werden uitbreiding van het actieve kiesrecht, reorganisatie van den Raad van Bestuur, meer decentralisatie in de bestuursinrichting. Nummer 1 en 3 zijn oude bekenden, nummer 2 is, voor zoover wij weten, een nieuwe wensch. Tegen wensch No. 2 wenschten andere leden zich te verzetten. Of wensch no. 1 en no. 3, hoezeer op zichzelf ook overweging verdienende, Suriname uit het moeras zouden helpen, wagen wij te betwijfelen. De voortreffelijkste bestuursinrichting zal maar weinig baten, zoolang de economische toestand niet verbetert.

In de paragraaf over het budgetrecht der kolonie brengt het Voorloopig Verslag belangrijke beschouwingen. Verscheidene leden spraken hun leedwezen er over uit, dat de Regeering gemeend heeft een groot aantal posten voor de voorloopige begrooting te moeten schrappen. Hoewel erkennend, dat ook voor Suriname bezuiniging in den Staatsdienst noodig is, meenden zij toch, dat het niet aangaat gewichtige posten van de voorloopige begrooting af te nemen zonder voorafgaand overleg met den Gouverneur. De Minister beroept zich voor de schrapping in het algemeen slechts op de noodzakelijkheid van bezuiniging. Bij deze gedragslijn ontstaat groot gevaar, dat ernstige belangen der kolonie zullen worden geschaad en dat slechts in schijn bezuiniging zal worden verkregen.

Andere leden, die zich bij deze bezwaren aansloten, knoopten daaraan een beschouwing vast omtrent het financieele stelsel, dat ten aanzien van de subsidieering van Suriname door het moederland sinds lang wordt gevolgd. Dit stelsel heeft, naar het oordeel dezer leden, in de praktijk ten eenenmale gefaald. Deze leden wenschten een oplossing te bepleiten, zich aansluitend bij die, welke aanbevolen wordt in een artikel „De West-Indische begrootingen”, voorkomend in het Koloniaal Tijdschrift, jrg. 1921; volgens dat stelsel zou de koloniale begrooting worden gesplitst in twee deelen, eenerzijds de „gewone” begrooting, bevattende de meergenoemde zuiver huishoudelijke uitgaven, welke ten volle zullen moeten worden gedekt door te gelijk te voteeren koloniale middelen, anderzijds een „buitengewone” begrooting, bevattende die uitgaven, die het moederland bekostigt of waarvoor het de gelden leent.

Beide begrootingen zouden zoowel door de Koloniale organen als door den Nederlandschen wetgever worden vastgesteld, de voorloopige vaststelling der

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

ROEGERIJEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDEN BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPECIALITEËN

„buitengewone” begrooting zou echter uiteraard meer het karakter dragen van een opsomming van wenschen.

Aan dit stelsel zouden, zoo betoogden deze leden, belangrijke voordeelen verbonden zijn. Daardoor zou een juist inzicht in den toestand der kolonie verkregen worden.

Deze leden betreurden het, dat de Minister ook nu nog, na drie jaren aan het bewind te zijn geweest, de Kamer ten aanzien van zijn financieele plannen naar de toekomst verwijst. De ontwikkeling van Suriname heeft reeds ernstig nadeel ondervonden, doordat de Minister gemeend heeft zich tot dusver steeds van principieele beslissingen omtrent de tegenover Suriname te volgen financieele politiek te moeten onthouden. Men had mogen verwachten, dat de denkbelden van den Minister thans tot volledige klaarheid zouden zijn gekomen. Deze leden meenden er dan ook op te moeten aandringen, dat de Minister alsnog bij de Memorie van Antwoord zijn plannen te dezer zake nader zou uiteenzetten.

Ontwikkeling der Kolonie. Met belangstelling hadden verscheidene leden kennis genomen van de rede, door den nieuwbenoemden Gouverneur, mr. baron van Heemstra, op 23 Mei j.l. bij gelegenheid van de aanvaarding van zijn ambt in de Koloniale Staten uitgesproken. De Gouverneur heeft in bedoelde rede ook zijn denkbelden omtrent de in Suriname te volgen economische politiek medegedeeld.

Terwijl men met deze denkbelden gaarne instemming betuigde, spraken verscheidene leden hun leedwezen er over uit, dat de Memorie van Toelichting te dezen aanzien weder niets vermeldt.

Vele leden waren van oordeel, dat de Kolonie, welke door de economische crisis ernstig heeft geleden, slechts door krachtige hulp van Staatswege voor verderen teruggang kan worden behoed. Sommigen meenden, dat het Gouvernement daarbij niet moet aarzelen zelf de leiding in handen te nemen bij de verdere ontginning van de natuurlijke rijkdommen van Suriname.

Andere leden wenschten evenwel tegen de stichting van nieuwe gouvernementbedrijven een waarschuwend woord te doen hooren. De daarmee opgedane ervaringen achtten zij weinig bemoedigend. Gaarne zou men in dit verband worden ingelicht omtrent het doel der uitzending naar de kolonie van den heer Tj. Pyttersen.

Op een uiteenzetting van wat in den laatsten tijd van gouvernementwege gedaan is om de immigratie van vreemde arbeidskrachten in Suriname te bevorderen en wat te dien aanzien de vooruitzichten voor de naaste toekomst zijn, zou door sommige leden prijs worden gesteld.

Sommige leden vestigden opnieuw de aandacht op den ongunstigen hygiënischen toestand der kolonie en spraken twijfel uit, of de Regeering van de noodzakelijkheid van het nemen van krachtige maatregelen ten deze voldoende overtuigd is.

Grensregeling van Suriname. Eenige leden spraken hun teleurstelling er over uit, dat de Minister in antwoord op een desbetreffende vraag van het lid der Eerste Kamer, den heer van Kol, verklaarde, dat de Regeering niet bereid is over te gaan tot openbaarmaking van de bescheiden betreffende de omtrent de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana en die tusschen Suriname en Fransch-Guyana gerezen geschillen.

Met name achten zij de uitgebreidheid der briefwisseling omtrent eerstbedoelde grensquaestie geen voldoende grond om af te zien van een publicatie, die zoowel uit een historisch als uit een practisch oogpunt voor ons land niet zonder betekenis zou zijn. Deze leden betwijfelden, of al te groote terughoudendheid van Nederland te dezen opzichte in 's lands belang is te achten.

Het is wel in hooge mate teleurstellend, dat slechts „eenige leden” hier hunne teleurstelling uitspraken. Na al wat er over deze kwestie is geschreven, had men van de Kamer wat meer belangstelling en krachtiger aandrang op de Regeer-

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN

151

ring mogen verwachten. Wij vreezen, dat het antwoord van de Regeering voor de zooveelste maal ontwijkend zal zijn. Wellicht zal de Kamer dan inzien, dat er een reden moet zijn waarom de Regeering al zoo vele jaren weigert in deze gelegenheid het volle licht te laten schijnen.

Radio-telegrafisch station te Paramaribo. Gevraagd werd, welke de vooruitzichten zijn betreffende de oprichting van een station voor draadloze telegrafie te Paramaribo.

Positie der ambtenaren. Met leedwezen hadden verscheidene leden gezien, dat de Minister de op de voorloopige begrooting gebrachte lotsverbetering voor een aantal groepen van ambtenaren niet in het wetsontwerp heeft overgenomen. Zij hoopten, dat de Minister daarop alsnog zou terugkomen. In het bijzonder werd opnieuw op de geheel onvoldoende salariering der onderwijzers gewezen.

Scheidsgerecht voor gouvernementswerklieden. Gevraagd werd, of de instelling van een scheidsgerecht voor de gouvernementswerklieden in Suriname spoedig kan worden tegemoet gezien.

Arbeidersbescherming. Aangedrongen werd op afschaffing van de poenale sanctie in koelie-contracten.

Sommige leden achtten voorts den tijd gekomen om tot de instelling van een arbeidsinspectie in Suriname over te gaan.

Kweekjes-verordening. Gevraagd werd, of de totstandkoming en invoering dezer verordening spoedig kan worden tegemoet gezien.

Opmerkelijk is het, dat er in het geheele Voorloopig Verslag met geen woord melding is gemaakt van het rekest der Koloniale Staten aan de Koningin en aan de Tweede Kamer. De behandeling van het adres aan de Kamer moet zeker den gewonen loop volgen, maar toch zou een uitspraak daarover in het Voorloopig Verslag op haar plaats geweest zijn.

Onder het hoofd „Beschamende requesten” wijdt „De Vrijheid” van 8 Februari aan de zoo even genoemde rekest een warm woord. Ook de „Gooiden Eemlander” van 11 Februari schrijft over den noodkreet uit Suriname.

Vraag van den heer van Kol aan den Minister van Koloniën betreffende verbetering van het treurige lot van vroegere West-Indische militairen en van weduwen en weezen van oud-gedienden in West-Indië, door een aanvulling van het Kon. besluit van 19 October 1921:

Een request van het dagelijksch bestuur van den Bond van gepensioneerde militairen beneden den rang van officier van het leger in Nederlandsch Oost-Indië en van de landmacht in Suriname, gedagteekend Paramaribo 14 December 1921, zoude bij Uw Departement zijn ingekomen.

Daarin wordt gevraagd om verbetering van het treurige lot van vroegere West-Indische militairen en van weduwen en weezen der oud-gedienden in de West, door verhooging van het pensioen op gelijken voet als zulks met veel jongeren in leeftijd het geval was.

Thans moeten de meesten hunner, die boven de 50 jaar zijn en van wie velen 60 à 70 jaar oud zijn, in deze dure tijden met een pensioen van f 16 à f 30 per maand met hun vrouw en kinderen leven.

Zou de Minister een aanvulling van het Kon. besluit van 19 October 1921 niet billijk achten, om deze personen in hun benarde omstandigheden te helpen?

Curaçao.**Begrooting 1922.**

Verschenen is het V. V. der Tweede Kamer. Vond de Minister het blijkbaar niet van genoegzaam belang, het oordeel der Regeering mee te deelen over de weigering van den Kolonialen Raad nu de begrooting te behandelen, de Tweede Ka-

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Het soliedste en goedkoopste adres

..... VOOR
Gepantserde Hut- en Mailkoffers

..... is bij
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
Reisartikelen en Lederwaren

mer stelt er niettemin prijs op, dat te hooren. Zij interpelleert den Minister ook eens even over de door den vorigen Gouverneur aangekondigde wijziging van het Regeeringsreglement en over het aftreden van Gouverneur Helfrich, wiens kort be- wind zoo gunstige verwachtingen voor de kolonie deed koesteren. Gevraagd werd of inderdaad in den staat van zijn gezondheid de hoofdreden voor zijn ontslagaanvraag moet worden gezocht. Men wees er op, dat in de rede, waarmede de waarnemende Gouverneur het bestuur over de kolonie aanvaardde, woorden voorkwamen, die op andere beweegredenen voor de ontslagaanvraag schenen te duiden. De vraag werd gesteld, in hoeverre de geruchten juist zijn, dat de heer Helfrich gegriefd zou zijn over onvoldoende beantwoording zijner brieven door de Regeering en over een behandeling zijner voorstellen, waaruit geen voldoende bereidwilligheid der Regeering tot medewerking zou blijken.

De leden hadden blijkbaar nog geen kennis genomen van het rapport van den Kolonialen Raad over de bestuursinrichting enz., maar zooveel te beter van de installatierede van Gouverneur Brantjes en naar aanleiding daarvan wordt gevraagd, „in welke richting de Regeering (zich?) de oplossing dezer vraagstukken heeft gedacht”.

Opnieuw werd van verschillende zijden gewezen op de urgentie van een herziening van de bestuursinrichting der kolonie.

Gevraagd werd of de Koloniale Raad reeds voldaan heeft aan het verzoek van den afgetreden Gouverneur om met betrekking tot de reorganisatie van dit college van zijn oordeel te doen blijken. Zoo ja, dan zou men van het uitgebrachte advies gaarne kennis nemen.

Sommige leden zouden gaarne van de Regeering inlichtingen ontvangen, wat in den laatsten tijd van bestuurswege is gedaan tot bevordering van landbouw en veeteelt in de kolonie en in hoeverre pogingen zijn aangewend om nieuwe industrieën in het leven te roepen. Ook wordt de meening der Regeering gevraagd over het plan-De Waal (K. W. 25 Aug. '21).

Aangedrongen werd op verbetering der havens en het scheppen van een behoorlijke stoomvaartverbinding tusschen de verschillende eilanden.

Op de noodzakelijkheid van verbetering der woningvoorziening en der hygiënische toestanden werd ook ditmaal de aandacht gevestigd.

Gevraagd werd hoe het in Curaçao staat met de gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs. Is de Minister bereid ook voor Curaçao, gelijk hij dat voor Suriname deed, de uit die gelijkstelling voortvloeiende kosten voor rekening van het moederland te nemen?

Dit wat de „algemeene beschouwingen” betreft. Bij de artikelen blijkt nog meer, dat de Kamer dit maal inderdaad de meest belangrijke kwesties aan de orde heeft weten te stellen. Gevraagd werd naar de positie van den heer Elhorst, den nieuwen inspecteur van politie, het zeeposttarief, den draadlozen dienst, den landbouwkundige, de subsidie aan de sisalcultuur, Belvédère, Savounet. Deze korte aanduidingen zijn voor onze lezers voldoende. Ten slotte spraken verscheidene leden hun bevreemding er over uit, dat de Minister zijn medewerking voor het tot stand brengen van de op deze begrooting gebrachte verbetering van de bezoldiging der ambtenaren afhankelijk heeft gesteld van de nakoming der voorwaarde, dat de kolonie uit eigen middelen de helft van de daaruit voortvloeiende baten zou dragen. Deze leden drongen er bij den Minister op aan, dat hij aan deze voorwaarde niet zou vasthouden.

Reorganisatie der politie.

Niemand beter dan de nieuwe Gouverneur met den nieuwen inspecteur zal deze tot stand kunnen brengen. Het eerste voorstel, dat geacht kon worden daarmee verband te houden, is ingediend. De *Amigoe* vat den inhoud der ingediende voorstellen tot wijziging van de bestaande verordening aldus samen:

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar

PASSAGE 19 DEN HAAG

Club- en Privaatlessen

in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente). 16

Inschrijvingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur.

**SPECIAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE**

v.s.

GERZON**AÇOKA**

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP

Bandversiering van SOERJOWINOTO

Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren

en bij de Uitgeefster

... Het drama lijkt mij buitengewoon geschikt voor opvoering. De dialoog is overal levendig, en de diepzinnige wijsheid, de zwaar-filosofische denkbeelden, die den achtergrond vormen van dit gedegene werk, zijn nergens vervat in lange redeneeringen, die de dramatische kracht zouden verzwakken. En het vertoont een zeldzamen rijkdom van tooneelen, die bij de knappe en juist-gevatte regie, diep ontroerend moeten werken, tooneelen, die den acteurs gelegenheid geven tot spel, ook zonder dat één oogenblik de ontroering van het kunstwerk door den schrijver werd voorbij gezien voor éénzijdige tooneeltechniek. Ongetwijfeld stelt het stuk hooge eischen aan spel en regie; maar als het over beide kanten in bekwame handen was, dan zou men er ook gerust een heel seizoen van society-plays voor cadeau kunnen geven.

(HERMAN MIDDENDORP in „De Nieuwe Gids”)

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

Het beste Engelse Rijkswiel **de Rutge-Whitworth**Het beste Hollandsche Rijkswiel **de Hima**

Vertegenwoordigers voor DEN HAAG

Fa TIMMERMAN & Co.

Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170

Telefoon H. 7356 151 Telefoon H. 8742

Adverteeren doet verkoopen.

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
 Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING

Behangerij **Stoffeerderij**

DE INRICHTING

onzer werkplaatsen is gebaseerd, zoowel op de levering van 1ste klas Handelsdrukkwerk als van

Periodieken in courantvorm en Geïllustr. Tijdschriften

DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTR. 20 'S-GRAVENHAGE
 TEL. H. 474 TEL. H. 475

Naamlooze Vennootschap
L. P. Smulders'
Meubelfabriek

Tolbrugstraat 11
BREDA

Behangerijen
Stoffeerderijen

TAPIJTEN EN
GORDIJNEN

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood
voor export.

„Het komt wenschelijk voor, dat de Commissaris van Politie in het eerste district en de Districtmeesters in hunne verschillende districten op Curaçao plaatselijke hoofden van politie zijn, en dat zij in eerste instantie het recht van straffen hebben, evenals de gezaghebbers thans reeds plaatselijke hoofden van politie op hunne respectieve eilanden. Mede komt het aanbevelenswaard voor meer soepelheid te brengen in het straffensysteem. Beroep op den Procureur-Generaal wordt ook in het belang van de manschappen geacht.”

Onderwijsgelijkstelling.

Het botert nog niet erg. Over het ingediende ontwerp is een ongunstig Voorloopig Verslag uitgebracht.

„De meeste leden, ofschoon van meening, dat de gelijkstelling eenmaal in het Regeeringsreglement, aanvaard dient, hadden toch zeer ernstige bezwaren tegen de bekostiging daarvan door deze kolonie. De uitgaven als gevolg van dezen maatregel nemen bij becijfering afmetingen aan, welke met het oog op onze koloniale middelen door de meeste leden met ernstige bezorgdheid worden gadeslagen.

Voegt men daarbij nog de berichten omtrent den toestand van 's Rijks schatkist, dan wordt deze ongerustheid nog grooter, omdat het dan te vreezen is, dat Nederland, geen meerder subsidie kunende geven dan thans het geval is, hoe langer hoe meer zal aandringen op belastingverhooging in onze kolonie.

Belastingverhooging nu, aldus meenden de leden, dient slechts bij volstrekte noodzakelijkheid plaats te hebben en de gelijkstelling is naar het oordeel der meeste leden niet absoluut noodzakelijk.

Gelijkstelling, eenmaal in het Regeeringsreglement, dient aanvaard. Maar ook alleen dan, aldus de meerderheid, als Nederland, waar de gelijkstelling is aangenomen, zich de kosten daarvan getroosten wil zonder de Koloniale Begrooting daarmee te belasten.

Enkele leden verklaarden evenwel, dat zij zich niet tegen de gelijkstelling zouden verzetten, indien de koloniale geldmiddelen het doen dier uitgaven gedoogden.

Andere leden, de minderheid, wilden bovengenoemde voorwaarde niet stellen. Wil het Moederland de kosten der gelijkstelling voor zich nemen, des te beter. Maar ook als de daaraan verbonden uitgaven op dezelfde wijze als de andere moeten worden gevonden, zijn ze van meening, dat zij aanvaard dient te worden.”

Over den inspecteur van het onderwijs, die voorzitter der schoolcommissie zou moeten worden, wordt gezegd:

„Vrij algemeen wilde men gaarne zien, dat de inspecteur van het onderwijs als zoodanig secretaris van de schoolcommissie bleef. Hij zou dan de schoolcommissie kunnen bijstaan en de gewenschte inlichtingen geven, waardoor ook uitgaven voor meerdere bureelbehoeften kunnen worden uitgespaard.

Door het feit, dat de inspecteur van het onderwijs ambtshalve voorzitter van de schoolcommissie is, concentreert men te veel macht in ééne hand, waariégen overal dient te worden gewaakt.

Enkele leden meenden, dat niet bij verordening moest worden bepaald, wie voorzitter of wie secretaris zou zijn, maar dat gevoegelijk aan de schoolcommissie zelf kon worden overgelaten om uit haar midden een voorzitter en een secretaris te kiezen en dat de schoolcommissie ten deze volledige vrijheid behoort te hebben.”

Scheepvaart.

Op het eiland Curaçao zijn gedurende de maand December 1921 (1920) ingeklaard 92 (58) stoomschepen, netto inhoud 216.724 (219.538 kub. M. en 89 (86) zeilschepen, netto inhoud 17.805 (26.971) kub. M. Dit maakt van Januari t/m December 1921 (1920 een totaal van 890 (580) stoomschepen, metende netto 2.325.396 (2.195.298) kub. M. en 1172

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
 DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
 Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

Centraal-Apotheek DE KOEDOE
 Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden
 tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

(1066) zeilschep n, metende netto 210.369 (260.158) kub. M. (Cur. Ct.)

Antiochia.

Den 1en Januari stoomde dit schip, het eerste van de H. A. P. A. G., dat sedert het vertrek in Augustus 1914 van de Odenwald weder in onze haven verscheen, rustig, eigenlijk veel te rustig voor een liner, die zoo hartelijk welkom is in onze haven, binnen.

Reeds den 29en December van het vorig jaar richtte de Kamer van Koophandel en Nijverheid een schrijven aan het agentschap alhier van de Hamburg-Amerika Lijn, waarin o.a. verzocht werd aan de Directie een hartelijk welkom toe te roepen voor haar schip weder in ons midden.

Den voormiddag van den 2en Januari bracht de kapitein, de heer G. Meisner, een bezoek aan den Gouverneur der kolonie.

In den namiddag van dienzelfden dag brachten de heeren Julius L. Penha en G. J. Ferguson, resp. voorzitter en secretaris van de Kamer van Koophandel en Nijverheid, namens de Kamer een bezoek aan den kapitein, waarbij zij vereerd werden met het gezelschap van mej. Julia Senior, dochter van den heer Edwin Senior, agent van de Hamburg-Amerika Lijn alhier, welke heer zich wegens bezigheden eerst later bij het gezelschap kon voegen.

Aan boord sprak de heer Penha den kapitein in hartelijke woorden toe, waarin uitdrukking werd gegeven aan de sympathieke gevoelens, die men hier algemeen voelt voor de Hamburg-Amerika Lijn stoomers, die reeds sedert vijftig jaar op zulk een uitnemende wijze de verbinding tusschen Europa, onze haven en Zuid-Amerika onderhielden. Spreker hoopte, dat ook in de toekomst de uitstekende verhouding tusschen de Hamburg-Amerika Lijn en ons zullen blijven bestaan.

Nadat de kapitein bedankt had voor de woorden van den heer Penha, werd in de officieren-lunchroom een dronk gewijd aan de Maatschappij en aan de kolonie en bracht men daar onder gezellige kout nog een poosje door, waarna het gezelschap zich van boord verwijderde, met de voldoening weder een ouden, goeden vriend te hebben verwelkomd (Cur. Crt.)

Personalia.

Uit goede bron verneemt de *Amigoe*, dat dokter Henriquez, afgekeurd voor den militairen dienst, naar de kolonie terugkeert als particulier geneesheer.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Britsche beslemmeringen.

De berichten uit Britsch-Indië blijven een ernstig karakter dragen, al schijnt Ghandi weer een bui van kalmeering te doorloopen.

Heeft de hooge commissaris lord Allenby in Egypte spoedig met krasse maatregelen doorgetast en de hoofdleiders in kort proces tot verbanning naar Ceylon verwezen en schijnt hij nu op stuk van zaken van toegeven toch meer heil te verwachten, lord Reading, de onderkoning van Britsch-Indië, heeft daarentegen van lankmoedigheid tegenover de leiders in 't algemeen en ten opzichte van Ghandi in 't bijzonder alle heil verwacht, doch zag zich ten slotte genoopt de tanden te laten zien. De een en de ander ondervonden bij hun optreden meer verzet dan medewerking van verschillende organisaties, op wier medewerking zij meenden te mogen rekenen, de een na de ander zijn niet voldaan over de bereikte resultaten; toch zou de een bij den ander de troost kunnen vinden, dat de zaak bij een aanvatten op de tegenovergestelde wijze evenmin spoedig op succes had mogen rekenen.

In den wetgevenden raad van Bengalen werd met 50 tegen 36 stemmen een motie aangenomen, aandringende op herroeping van 't verbod van oproerige bijeenkomsten, van optochten en van openbare vergaderingen; daarbij werd tevens de onmiddellijke invrijheidstelling verlangd van hen, die voor overtredingen van deze verbodsbepalingen veroordeeld zijn. Dergelijke uitingen steunen Ghandi en zijn aanhang natuurlijk in groote mate. Ghandi blijft strenge maatregelen uitlokken; worden deze genomen, dan spuiter hij daartegen als tegen een beperking der vrijheid. Niettegenstaande hij telkens ondervindt, dat zijn oproep, tot verzet zonder

PERRY & CO.
 AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE
 UTRECHT - GRONINGEN

HUTKOFFERS

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZONN

Telefoon M. 1880 en M. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

geweld, toch tot bloedige botsingen leidt, komt hij telkens weer met nieuwe aansporingen tot onrust. Hij legt zich zelf straf op, om de verkeerde toepassing van zijn voorschriften door zijn volgelingen, maar tevens spoort hij op nieuw tot lijdelijk verzet aan, dat dan weer denzelfden kringgang doet afspelen. Hij had onlangs voor een bepaald en beperkt gebied de ongehoorzaamheid uitgeschreven aan alles wat van Britsche zijde kwam, zoowel dus voor elke door een Engelschman, particulier of ambtenaar, gegeven opdracht, als voor betaling van belasting. Die opdracht was velen niet onwelkom, speciaal wat de belasting betrof; zij vond dan ook toepassing tot buiten 't door Ghandi, als eerste proef, omgrensd gebied. Maar de demonstratie zette zich natuurlijk weer in reletjes om, die mede een uiting wilden worden van boosheid tegen de verbodsbepalingen in wet en verordening, zoeven door ons al aangehaald.

Zoo werd te Chaidrichaura door een oploop van wel 2000 woestelingen 't politiebureau aangevallen en 2 adjunct-inspecteurs met 15 politieagenten om 't leven gebracht. Op denzelfden dag, den 1^{en} Februari, werden te Bazielly, tegen 't verbod in, optochten gehouden. De politie trachtte eerst de overtreders tot uit elkander gaan te overreden; toen hieraan geen gehoor werd gegeven, werden de vlaggen in beslag genomen, de muziek werd tot zwijgen gebracht. De eerst op 5000 betoogers geschatte menigte groeide nog aan. 't Stadhuis werd aangevallen. De politie voerde een charge uit, schoten vielen van weerszijden. Militaire hulp moest te pas komen om de rust te herstellen. Twee personen waren gedood, een tiental gewond.

Hierop heeft Ghandi zich weer als de grootmoedige redder uit den nood aangeboden. Hij wendde zich in eigenzelve persoon tot den onderkoning, met de aanbieding de beweging voor ongehoorzaamheid aan de overheid uit te stellen om tot nieuw overleg te komen. Hiervoor stelde hij als voorwaarde, dat de onderkoning binnen 7 dagen de meer-gemelde verbodsbepalingen zou doen herzien en 't gevolgde bestuursbeleid zou wijzigen; natuurlijk moest dit gepaard gaan met bevrijding van de achter slot gezette agitators. 't Was dus weer een aanbod, op meetings als een edelmoedig gebaar te pas te brengen, doch zoo ingekleed, dat geen regering erop kan ingaan. De Indische regering toonde dit dan ook, door krachtige maatregelen aan te kondigen. Zij stelde eindelijk de aanhouding van Ghandi in 't vooruitzicht. Vrijwel onverwacht zijn hierop berichten gevolgd van „het uitstel”, niettegenstaande de regering op Ghandi's voorstel niet is ingegaan. Hij zelf zegt uit de ongewenschte gevolgen van de genomen proef ontwaard te hebben, dat 't verloop nog niet overeenkomstig zijn bedoeling kan wezen. 't Dagelijksch bestuur van het Nationaal Congres (d.i. de partij der ontevreden) heeft, in een motie, uitstel van de beweging voor burgerlijke ongehoorzaamheid wenschelijk verklaard, wijl de atmosfeer voor de verwezenlijking van 't daarmede beoogde doel nog niet gunstig genoeg is. Daarbij is den landbouwers tevens den raad gegeven de belastingen te betalen. Goed gelezen beteekent dit: „nog niet, doch 't wachten is alleen maar op 't gunstige moment.”

't Is dan ook verklaarbaar van de zijde van hen, die in een spoedige verwezenlijking van een onafhankelijk Indië geen heil verwachten, en van hen, die hiervan een onderdrukking van de Hindoes door de Mohamedanen vreezen (in den trant als nu bij den Moplah-opstand vertoond is), stemmen te hooren opgaan voor een meer beslist en beter doorgezet optreden tegen de aanstokers van de civiele ongehoorzaamheid, welke op gewapende ongehoorzaamheid moet uitloopen.

Onderdeel, tevens hoofdfactor, van dit proces is de houding tegenover het kalifaat, waardoor verband bestaat tusschen deze kwestie en het Turksche (Constantinopel-Angora) vraagstuk. Kemalpacha en Frankrijk zullen niet nalaten hiervan partij te trekken bij de behandeling der regeling voor 't Nabije Oosten, welke in Parijs in behandeling is, doch niterst langzaam opschiet.

De Engelsche regering heeft zich bij monde van den minister voor Indië, Montagu en van Lloyd George nu ook uitgesproken. Zij acht zich in Indië met de hervormingen op den goeden weg.

Engeland dient het volk van Indië de bevoegdheid te geven, zijn wenschen kenbaar te maken over een regeringsvorm die 't meest geschikt is voor zijn behoeften. Zelfbestuur kan echter slechts geleidelijk worden verleend naarmate de volksontwikkeling op hooger trap komt te staan. De regering hoopt Indië zonder rampen en zonder ongewenschte overijling te leiden, tot het zijn plaats als gelijk-gerechtigd deelgenoot in het Britsche rijk kan innemen. Indien dit mocht mislukken zou de wereld er schade van hebben, indien het gelukt zal het den arbeid in het belang van de menschheid en de beschaving, door het Britsche rijk verricht, opnieuw in een helder licht stellen.

Aldus Montagu eerst in 't Lagerhuis. Nader voegde hij hieraan 't volgende toe:

De regering van Br-Indië is er van in kennis gesteld, dat, indien de inhechtenisneming van Ghandi noodzakelijk

wordt, zij daarbij den algeheelen steun der Engelsche regering zal hebben. Hij deelde mede, dat de Br-Ind. regering een paar dagen geleden bevel tot arrestatie van Ghandi had uitgevaardigd. Later, toen de beweging van burgerlijke ongehoorzaamheid geluwd was, heeft de Br-Ind. regering besloten 't handelend optreden uit te stellen, om zich te overtuigen of 't luwen der beweging het ophouden van alle onwettige en gevaarlijke handelingen zou beteekenen. Mocht 't blijken, dat dit niet 't geval is, dan wordt Ghandi's arrestatie noodzakelijk.

Lloyd George herinnerde in zijn rede aan de misleidende propaganda, welke in Indië en elders is gevoerd, waarbij het denkbeeld werd verkondigd als zoude Engeland van plan zijn Br-Indië op te geven. Uit naam van Z. M. regering verklaarde hij, dat Engeland zich onder geen omstandigheden of voorwaarden zal terugtrekken. Zoo de sterke hand van Engeland werd teruggetrokken, zou er een chaos van verwarring en een onbeschrijfelijke moordpartij ontstaan. Democratie in de moderne beteekenis van regering, van het volk door en voor het volk, is zelfs in het Westen een proefneming van jongen datum. Wil dit in Indië succes hebben, dan moet 't daar even geleidelijk gaan als in 't Westen 't geval is geweest.

Eigenaardig is, dat, tusschen dit alles door, de reis van den Prins van Wales zich geleidelijk volgens 't program afspeelt, al komen verschillende niet afgesproken valsche klanken zich door de feestvreugde mengen.

Voor Egypte is nu een beslissing genomen. De verwarring dreigde daar op die in Ierland te gaan gelijken: geweldmaatregelen tegen de verzetspartij, zonder de ontevredenheid echter te bedwingen of zelfs te verminderen. 't Toegeven kon hier gemakkelijker zijn, want Egypte is nooit een deel van 't Britsche Rijk geweest; tot in den oorlog een deel van 't Turksche Rijk, is 't toen, met Britsche steun, tot een zelfstandig rijk gemaakt, de khedive kwam onder Britsche bescherming en leiding, Britsche troepen verzekerden thans nog orde en veiligheid. Egypte vroeg zelf om van deze begunstiging ontslagen te worden. Groot-Brittannië meende echter, dat het nog niet op eigen vleugels kan drijven en ook dat de vreemden niet veilig zullen zijn in een aan zichzelf overgelaten Egypte met Soedan er achter.

Uit de doortastende maatregelen van den hoogen commissaris generaal lord Allenby had men opgemaakt, dat hij vierkant tegenover de geopperde eischen van onafhankelijkheid en troepenvermindering stond. Nader verluide echter, dat zulks geenszins 't geval was; de hooge commissaris zou tot de erkenning gekomen zijn, dat 't protectoraat wel kon worden prijs gegeven, terwijl de veiligheid voldoende verzekerd kan worden geacht, als de Egyptische regering er voor in wil staan. Hij gaf als zijn inzicht te kennen, dat een daadwerkelijk beheerschen en bevredigen van Egypte een troepenmacht zou vergen, wel vijf maal zoo sterk als de nu daar aanwezige. Niet alleen hij, echter ook minister Churchill en mede Lloyd George moesten tot wijziging van politiek besluiten. Zou dit te verantwoorden zijn met de Engelsche verkiezingen in zicht? Alles is terecht gekomen. Allenby kwam naar Londen; hij blijft hooge commissaris, hij is hooger op de terugreis naar Cairo. Tusschen de Britsche hooge heeren is overeenstemming verkregen; Allenby heeft de overtuiging de instemming der Egyptische leiders ook te vinden. Maar hiervan zijn wij nog niet ten volle overtuigd. En dan, hoe met de naar Ceilon verbannen leiders, die een ernstige wrok jegens Engeland koesteren? Ook wijzen wij nog eens op 't nadeel van de gelegenheidspolitiek, die zich voegt, steeds weer voegt, en daardoor verzet en tegenstand tot volhouden aanspoort.

Hoewel de verklaring, die de nieuwe richting bepaalt, terwijl wij dit schrijven, nog niet openbaar is gemaakt, is er toch genoeg van bekend om 't volgende als de grondslagen te mogen aannemen. Afschaffing van 't Britsche protectoraat en van de toepassing der krijgswet, zoodra de wettelijke overeenkomst zal zijn verkregen. Een volkomen vrije parlementaire Egyptische regering. Verzekering van de veiligheid der vreemdelingen in Egypte; waarborgen tegen vreemde inmenging. Groot-Brittannië meent, dat Egypte nog prijs zal stellen op twee Br. adviseurs, een voor justitie, een voor financiën; dit is slechts een aanbod. De overgang zal niet plotseling geschieden. Geleidelijk zullen de Br. ambtenaren worden vervangen door Egyptische. De Br. troepen blijven totdat de twee regeringen 't in alle opzichten eens zullen zijn. De bescherming der verbindingswegen door 't Egyptische gebied, w.o. de bezetting van de zône van 't Suezkanaal, zal een der netelige punten blijven. De opzet is, dat de verantwoordelijkheid van 't bestuur in 't algemeen op de Egyptische regering en overal op de Egyptische overheid zal overgaan.

Men krijgt den indruk, dat Engeland voor deze kwestie wel wat geleerd heeft van Frankrijk in Cilicië.

President Millerand naar N. Afrika.

De President van de Fransche republiek is voornemens een reis van een zestal weken in Noord-Afrika te maken.

Een keurig,

zeer gewild,

tevens praktisch

**CADEAU
VOOR DAMES**

IS

**François Blom's
Moderne Kookkunst**

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

**100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels**

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.25

In linnen stempelhand f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel.

Fa. A. C. LINSCHOTEN

Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENINRICHTINGEN.

Gas- en Kolenfornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEIJSERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Restaurant Royal
'S-GRAVENHAGE
Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Wafelfabriek - Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal

**SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken**

SCHEEPMAKER .. HAAG

C. HOYNG

SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
te Gouda. 109

MAIL- en HUIKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant te Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. interc. 4737. Cede 5th Edition A. B. C

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend
programma.

Doorlopende Voorstelling,
aansvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon
geschieden.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-
in zes privé-lessen, bij Bé W. Meulman (v.d. Haagen's Dans-Instituut)
Willemsstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068
Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt
inlichtingen bij het gegoede Haagsche publiek.

Vermoedelijk zal de heer Millerand den 30en Maart uit Parijs vertrekken en er den 9en Mei terugkeeren.
Eerst zal Marokko aan de beurt komen, waar de president een tiental dagen denkt te blijven. Voor Algerië is een gelijk tijdperk uitgetrokken. Aan Tunis zal een zestal dagen gewijd worden. Op de terugreis zal Corsica worden aangedaan en zal het hoofd van den staat zich een korten tijd ophouden in eenige plaatsen in Zuid-Frankrijk.

De a.s. zonsverduistering.

De hoofdassistent van de Britsche Astronomische Instelling is van Liverpool vertrokken naar de Christmaseilanden in den Indischen Oceaan, met het doel waarnemingen te doen bij de geheele zonsverduistering op 22 September a.s. Zoowel de atmosfeer als het klimaat van het Christmaseiland is bijzonder gunstig voor deze waarnemingen en nooit te voren zijn de voorbereidingen voor een zonsverduistering op dergelijke wijze georganiseerd.

De ligging van de Christmasgroep op 10° 25' Z.B. en 105° 42' O.L., dat is niet heel ver ten Z. van Sumatra en Java, deed dadelijk de vraag opkomen, of Nederlandsch-Indië aan deze zonsverduistering ook niet volle aandacht zou geven. Vroeger zijn daar, bij aangekondigde natuurverschijnselen van dien aard, wetenschappelijke waarnemingen met zorg voorbereid.

Naar wij nu lezen, zal een gecombineerde Nederlandsch-Italiaansche commissie zorgen voor de waarnemingen op een geschikt punt gereed te zijn.

Mededeelingen.

**Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIEN.**

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

Aan de Besturen der Afdelingen.

Voor zooveel noodig wordt in herinnering gebracht het bepaalde bij de artt. 5 van het Huishoudelijk Reglement en 13 der Statuten.

Art. 5 H. R.:

Elk Afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 20en Januari aan het Hoofdbestuur een alfabetische naamlijst der leden van de afdeling op 1 Januari met vermelding van ieders contributie of bijdrage en adres, benevens een opgave van de besiuursleden, met vermelding van functie en opgave van ingestelde commissien met vermelding der commissieleden.

Elk afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het H.B.:

- het verslag over het afgelopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten, welke verkregen zijn door inrichtingen, door de afdeling in het leven geroepen;
- een geldelijke afrekening ingericht volgens door het H. B. vast te stellen formulier;
- een opgave van onderwerpen welke de afdeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;
- een kandidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal kandidaten voor de mogelijk door de afdeling openvallende plaatsen in het H. B.

Art. 13 Statuten.

De afdelingen storten jaarlijks en wel vóór ult. Februari, in de kas van het H.B. eene som, welke voor iedere afdeling berekend is op 60 pCt. van de door haar in het laatst verstreken jaar in totaal ontvangen contributies, behoudens dat aan elke afdeling als minimum verzekerd blijve haar op ult. December 1919 toekomende, zoolang het getal leden der afdeling niet daalt beneden het op gemelden datum bestaande getal leden der afdeling. Bij daling beneden dat getal, wordt het aandeel der afdeling in de contributie naar evenredigheid verminderd.

**Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).**

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

W. Bode, Morianstrasse 28 (Bibelhaus), Elberfeld; A. A. van Dalen, Anjelierstraat 25, Dordrecht; C. W. Döpp, p/a Herrn Grebe, Sudeck b/Adorf in Waldeck, allen als hulprediker bij de Inlandsche Protestantische Gemeenten; H. M. Lanzke, Bergpoortstraat 40, Deventer, als machinist bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen;

Mej. M. N. M. Gravemaker, Prov. Ziekenhuis 2/6, Santpoort, Velzen, als verpleegster bij het Krankzinnigenwezen; J. M. Marbanel, Nieuwe Prinsengracht 4, Amsterdam, als Gouvernementsarts bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst; H. Saaltink, Pontanuslaan 14, Arnhem, als onderwijzer; Mej. Ch. de Roy van Zuydewijn, Frederik Hendriklaan 129, Den Haag, als onderwijzeres.

Mutaties van 15 tot 22 Febr. 1922.

Nieuwe Leden.

- H. F. Siebenhar, Student M. K. L. S., Zutphen, Deventerweg 59, f 2.50.
- C. J. Endert, c/o Ned.-Ind. Handelsbank, Hongkong, f 5.
- Mevr. L. A. J. Baudoin geb. Schumacher, Den Haag, Jac. Hopstraat 12, f 5.
- B. Krumer, Opzichter Veeartsenijsschool, Amsterdam, Karel du Jardinstraat 37, f 5.
- J. F. H. Bontenakel, Oud-Kolonel, Landrechter te Solo, f 5.
- Mevr. Ch. S. W. Pattijn geb. Sterk, Den Haag, Obrechtstraat 180, f 5.
- Mej. M. N. M. Gravemaker, Verpleegster, Prov. Ziekenhuis 2/6, Santpoort, Velzen, f 5.
- K. Hoving, Onderwijzer 1ste kl. O.-I., Groningen, Schuitendiep O.Z. 78, f 5.
- G. Uijlenburg, 1e Off. Gouv. Marine, Haarlem, Roosveldstraat 45, f 5.
- J. Ch. Tokaya, Griffier Landraad, Den Haag, van Diemenstraat 190, f 5.
- Sociëteit „De Eendracht“ te Lochem (abonnement), f 5.

Afschrijven.

- Mevr. Mens Fiers-Smeding, Den Haag, Koninginnegr. 73.
- Mevr. Scheffer geb. ten Cate, Den Haag, Obrechtstr. 237.

Adresveranderingen.

- E. de Vries, Visiteur der Belastingen W.-I., van: Zwolle, Grootte Markt 17, naar: Amsterdam, Harmoniehof 5huis, f 5.
- W. van der Valk, Hoofdopz. Mijndienst, Den Haag, van: Van Speijkstraat 173 naar: Tasmanstraat 110.
- G. M. van Blankensteijn, van: Haarlem, Bosch en Hoven, naar: Heemstede, Woningbouw „Haemstede“ No. 44.
- L. Adam, Controleur B.B., van: Djokdjakarta naar: Amersfoort, Julianalaan 8 (afdeling Utrecht), f 5.
- J. Tideman, Ass.-Resident, van: Pematang-Siantar naar: Haarlem, Kleverparklaan 35, f 5.
- W. Hakkert, van: Haarlem, Dreef 2, naar: Den Haag, Westeinde 31, f 5.
- S. Tulp, 1ste Luit. N.-I. L., van: Leeuwarden, Spanjaardslaan 53, naar: Bandoeng, D. v. O.
- R. Sneeuwagt Jr., van: Den Haag, Prins Hendrikstraat 71, naar: Oengaran (Java).
- Dr. H. W. Reich, wd. Gouv.-Arts, van: Amsterdam, van Breestraat 80boven, naar: Djokdjakarta.
- H. G. Binnendijk, Adj.-Referendaris Dep. v. Just., Weltevreden, van: Dep. v. Just. naar: Javastraat 44 (Paviljoen).
- Mr. W. van Loon, Voorzitter Landraad, van: Weltevreden, Dep. v. Just., naar: Rembang.
- J. C. Quist, Employé Gouv. Rubberbedrijf, van: Banjoemanis naar: Kalitelo te Tajoe (res. Semarang).
- D. Heijting, Ass.-Resident, van: Haarlem, Kleine Houtweg 30, naar: Heemstede, Craynsterlaan 28.
- G. B. C. Feekes, Kap. Inf., van: Medan, naar: Koeta-Radja.

Ik legatier aan de Vereeniging „Oost en West“, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genna, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIND, door Th. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Franse-, Duitse-, Engelse- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admisse examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijff-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG'S Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

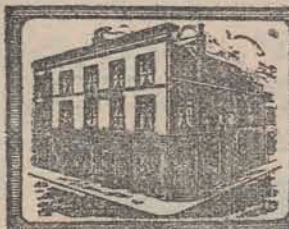
Vraagt Prijscouranten
WIJNHANDEL
JOS. BROUWERS
Speciaal adres voor
Bourgogne Mousseux
Zeer geschikte Wijnen voor onze Koloniën
H.H. Leden 10 pCt. reductie.
Kantoor: Noordeinde 202
DEN HAAG TEL. H. 4013

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABALJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

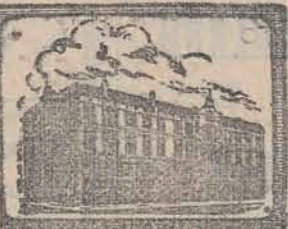
N.V. Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
en
DE OUDE VETTE HEN
Telefoon MARNIX 3820 Telegr.-Adres THEARIO
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.
Eigen winkels in alle deelen der stad.
Onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

L. C. JACOBI
's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

Wereldmerk IBACH.

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeentelieveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoering dienstrengelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

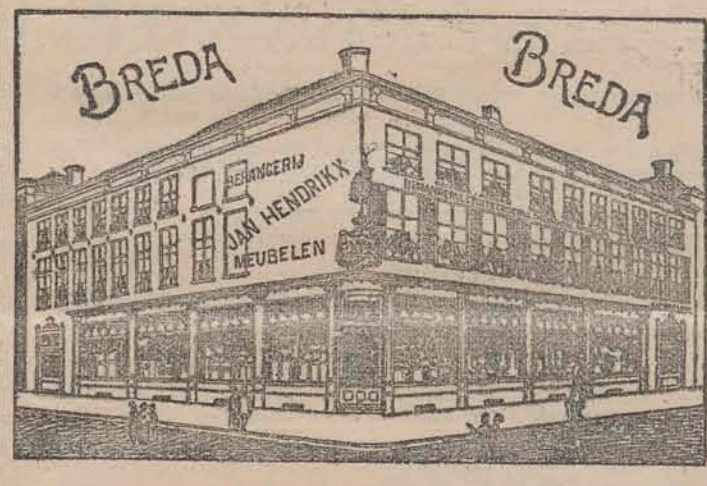
Ned. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**
MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

**Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.**
Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Ned. Ind. Bedienden
v. Bostzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Verkrijgbaar bij den Boekhandel:
DE INDISCHE RIJSTAFEL.
Recepten van een Indisch Kokki.
BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,
4de DRUK.
Prijs: ingenaaid. f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Entre-Saison-
en
Vroeg-voorjaar-Artikelen.
Lingerie Confectie

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Venneotschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's
Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid